

Samrådshandling

Planprogram för

Centrum

Eskilstuna kommun

Undersökning av betydande miljöpåverkan (UBM)

Planprogramsprocessen

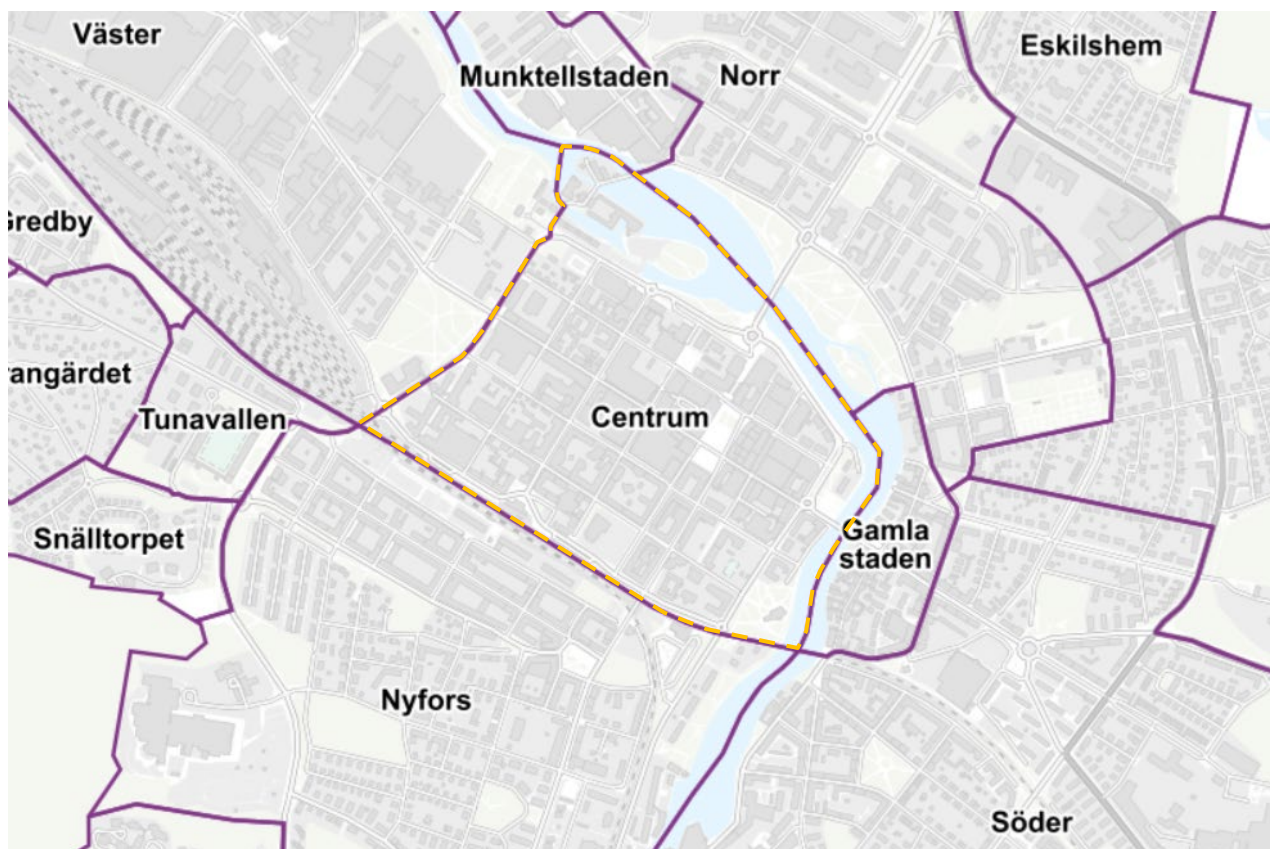
Enligt 6 kap 5 § Miljöbalken och lagen om strategiska miljöbedömningar av planer och program skall kommunen genomföra en strategisk miljöbedömning för alla detaljplaner och program som kan antas medföra en *betydande miljöpåverkan*.

Som stöd för kommunens ställningstagande görs en undersökning av betydande miljöpåverkan i ett tidigt skede av programarbetet. I ett programarbete innebär detta att kommunen undersöker om ett genomförande av den efterföljande detaljplanen eller detaljplanerna kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om undersökningen visar på en betydande miljöpåverkan skall en strategisk miljöbedömning göras i form av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Kommunen behöver dock inte göra en miljöbedömning och ta fram miljökonsekvensbeskrivning i programskedet utan det kan göras i de efterföljande detaljplanerna.

I undersökningen finns 3 alternativ:

- **Ja** indikerar att planförslaget kommer att leda till en betydande miljöpåverkan i enskild aspekt eller sammanvägt med andra aspekter.
- **Nej** indikerar att planförslaget inte kommer att leda till en betydande miljöpåverkan enskilt eller i en sammanvägd bedömning.
- **Osäker** indikerar att det finns en osäkerhet och att frågan kräver djupare analys för att ett ställningstagande ska kunna göras.

Bedömningarna är preliminära. Ny kunskap som tillförs under programarbetet och efterföljande planarbeten kan innebära att bedömningarna måste omvärderas.

Figur 1. Avgränsning av planprogramsområdet. Dock är det viktigt att poängtera att stadsdelen centrum och dess utveckling samspelar med angränsande stadsdelar.

Inledning

Planprogrammets syfte Omvärldsförändringar ställer nya krav på våra centrum. För att Eskilstuna centrum ska vara relevant för boende, besökare och näringsliv krävs att det skapas fler besöksanledningar i väl gestaltade miljöer med ett attraktivt innehåll så att människor väljer att vistas i centrum oftare, längre, av fler anledningar och över hela dygnet. För att uppnå detta krävs en analys av nuläget samt strategier, mål och inriktningsförslag för centrum. Därför avses detta göras inom ramen för ett planprogram för centrum som därmed syftar till att beskriva:

- en nulägesanalys över befintlig statistik, kartunderlag och resultat av dialoger för Eskilstuna centrum.
- utvecklingsstrategier med utgångspunkt i stadsvärden och identitet.
- en tydlig strukturbild för en hållbar och sammanhållen utveckling.
- centrumets potential ur ett regionalt perspektiv.
- ett strategiskt underlag i efterkommande arbete med detaljplaner och vägledande i framtida lokaliseringsprövningar.
- realisering av ställningstaganden och inriktningar i översiktsplan

Figur 2. Vy/drönarfoto över programområdet.

**Planprogrammets
Mål & Strategier**

Mål:

Kreativt

Ett centrum med ett kreativt innehåll som lockar till besök, vistelse och sätter Eskilstuna på kartan ur ett regionalt perspektiv.

Livskraftigt

Ett livskraftigt centrum, väl rustat för framtiden, där grönska och vatten tar plats och där levande platser och ett starkt näringsliv bidrar till stadslivet.

Stolt

Ett centrum att vara stolt över som både värnar historien och blickar framåt med kreativa tillägg till den byggda miljön.

Aktivt

Ett centrum som upplevs tryggt, säkert och tillgängligt och som uppmuntrar till rörelse och möten.

Strategier:

Stolta Industristaden - Kulturmiljö & identitet

Bygg vidare på Eskilstunas historiska miljöer med tillägg som lyfter platsens karaktär:

Genom att låta nya byggnader och kompletteringar samspela med historiska miljöer fördjupar vi Eskilstunas identitet och skapar en levande industristad i modern form.

Blågrönt rutnät möter Årummet - Grön- & blåstruktur

Knyt ihop parker, gator och ån till ett sammanhängande blågrönt stadssystem:

Ett finmaskigt nät av grönare gator, platser, träd och vattenhantering binder ihop centrum med Årummet och skapar svalare, vackrare och mer resilianta stadsmiljöer som fungerar året runt.

Dragare & aktiva stadsrum - Stadsliv, kommersiellt utbud & bottenvåningar

Samla handeln och stärka bottenvåningarna – levande stråk som bär upp stadslivet:

Genom att koncentrera de kommersiella lägena, utveckla aktiva bottenvåningar och stärka nyckelstråk skapas en tydlig struktur för handel och flöden som gör centrum livfullt hela dagen och genererar synergier.

Vardagsnära & mångsidigt - Boendemiljö, barnperspektiv & samhällsservice

Fler människor, upplysta rum med målpunkter och tydliga stråk skapar en trygg vardagsstad: Genom att tillföra fler bostäder med varierade boendetyper och skapa lekfulla och överblickbara stråk med god belysning och mångfunktion blir centrum tryggt, aktivt och inbjudande för både barn och vuxna under hela dygnet.

Tillgängligt & sammanlänkat centrum - Trafikmiljö, rörelse & tillgänglighet

Utveckla ett tydligt och sammanhängande gatunät som fungerar för alla resor:

Genom att stärka stråk, förbättra orienterbarheten och skapa ett lugnare tempo formas ett tryggt och lättillgängligt centrum. Parkering och angöring organiseras så att stadsliv och framkomlighet samverkar.

Kreativa kulturstaden med studentpuls - Kunskap & kulturliv

Väv ihop kultur, utbildning och stadsliv till ett sammanhängande kreativitetsstråk:

Genom att koppla samman kulturverksamheter, universitet, offentliga platser och kvällsaktiviteter skapas en levande stad där kultur, evenemang och studentliv ger rytm, trygghet och energi över dygnet.

Översiktlig beskrivning av programområdet

Eskilstuna centrum är den stadsdel som omfattar Eskilstuna tätorts stadskärna. Centrum avgränsas geografiskt av Tullgatan i väster och järnvägen (Svealandsbanan) i söder. Centrum omges och till viss del innefattar Eskilstunaån i norr och öster. I Figur 1 ovan redovisas centrum's geografiska avgränsning. Som kan utläsas ingår också Faktoriholmarna i stadsdelen centrum.

Centrum består av redan ianspråktagen mark där marken i huvudsak utgörs av hårdgjorda ytor. Därför är befintliga naturmiljöer med djur- och växtliv begränsade i centrum. Det djur- och växtliv som förekommer återfinns i befintliga urbana parker i utkanten av stadsdelen samt längs med Eskilstunaån (å-rummet).

Miljöbalken

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Bestämmelser Är ett genomförande av planen förenligt med bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap miljöbalken?	X			
laktas gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken?	X			
Kommer området att tas i anspråk för sådant ändamål som omfattas av bestämmelserna i PBL 4:34 om krav på MKB?			X	De efterföljande detaljplanerna som planprogrammet resulterar i skulle kunna innebära att delar av området tas i anspråk för det som anges 4 kap. 34 § PBL 2 p: ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller något annat stadsbyggnadsprojekt.

Gällande regleringar och skyddsvärden

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Förordnanden/skydd Berör planen område med lagenligt skyddad natur enligt miljöbalken?	X			<p>EU:s förordning om restaurering av natur (2024/1991) började gälla 2024-08-19. Förordningen innebär att skadad natur ska restaureras i alla medlemsstater och den innehåller bindande mål för restaurering av ekosystem, naturtyper och arter, med delmål för 2030, 2040 och 2050. Hur målen ska nås och själva genomförandet av åtgärder planeras av varje land för sig.</p> <p>Ett mål i förordningen anger att senast 2030-12-31 ska det vara minst samma areal urban grönyta/park och minst samma krontäckningsgrad som 2024-08-18. Från 2031-01-01 ska arealen urban grönyta/park och krontäckningsgraden öka stabilt tills tillfredställande nivå har nåtts.</p> <p>Planprogrammets bedöms gå i linje med förordningen eftersom förslaget innebär att andelen grönytor och växtlighet ska öka jämfört med dagens situation med målar 2045.</p>

			<p>En utgångspunkt i arbetet med gröna områden och växtlighet i centrum ska vara principen 3-30-300 som innebär:</p> <ul style="list-style-type: none">- Alla ska se 3 träd från alla hem och arbetsplatser.- Det ska finnas 30 % trädäckning i hela stadsbygden.- Det ska vara max 300 meter till närmaste grönområde av högre kvalitet <p>Detta anges som ett av flera mätbara mål i Eskilstuna kommuns Plan för träd. Sista punkten bedöms kunna tillgodoses genom utökad och sammanhängande grönstruktur i centrum, med kopplingar till omgivande stadsdelar. De övriga två punkterna ska tillgodoses i efterföljande detaljplaner, investeringsprojekt och bygglovsprocesser.</p> <p>Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. I gällande stadsplaner och byggnadsplaner som fastställts innan år 1975, då det generella strandskyddet infördes i Sverige, gäller dock inte strandskyddet. Mellan år 1975 och 2009 infördes strandskyddet endast för icke-planlagda områden. För de områden som redan omfattades av en detaljplan, stadsplan eller byggnadsplan kräves då ett särskilt beslut från länsstyrelsen att införa strandskyddet om det inte redan var upphävt i den gällande planen.</p> <p>Strandskydd är ej infört i stora delar av centrum. Detta beror till stor del på att stadsplanen Staden Eskilstuna (0-1) från år 1877 har ersatts fläckvis med planer innan planläggning medförde ett</p>
--	--	--	---

			<p>automatiskt återinförande av strandskydd, men också på att det i stor utsträckning är planer som blivit antagna tidigare än 1 juli år 1975. I två delar av Eskilstunaån, norr och söder om stadsmuseet har dock gällande planer upphävts och därmed har strandskydd återinträtt här.</p> <p>Numera, sedan år 2009, inträder strandskyddet automatiskt när en ny detaljplan tas fram och ersätter en äldre. Strandskyddet införs också då en detaljplan som tidigare upphävt strandskyddet upphävs eller ersätts. För att upphäva strandskyddet i en ny detaljplan alternativt få dispens måste det prövas på nytt mot den nu gällande lagstiftningen.</p> <p>Kommunen kan upphäva strandskyddet för ett område i samband med att en ny detaljplan antas, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att detaljplanera området väger tyngre än strandskyddets syften (att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet). De särskilda skäl som gäller för att upphäva strandskyddet är samma som för att bevilja en dispens, se 7 kap. 18 c–d § miljöbalken.</p> <p>Eftersom planprogrammet föreslår utveckling längs med Eskilstunaån och inom 100 meter från strandkanten kommer strandskyddet behöva prövas på nytt i de efterföljande detaljplanerna som tas fram. Planprogrammets övergripande intention, likt visionen för årummet, är att stärka allmänhetens tillgång till strandkanten genom att bibehålla och tillskapa platser och stråk längs med ån som allmän platsmark och säkerställa fri passage i den utsträckning det är möjligt. Likväl är avsikten att befintliga djur- och naturvärden inte skadas av en kommande utveckling utan att deras livsmiljöer snarare understöds.</p>
--	--	--	---

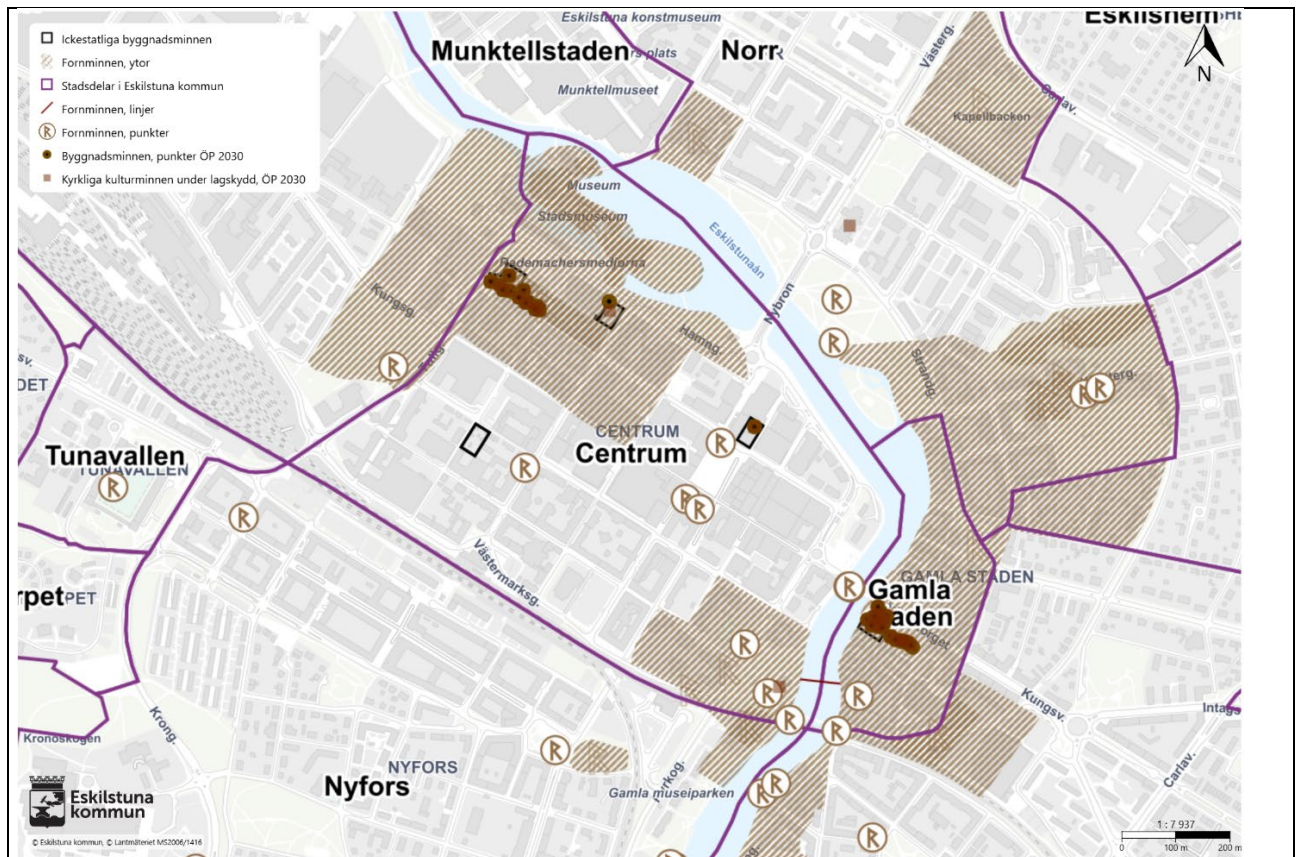
			<p>I planprogrammet för centrum bedöms punkt 1, 3, 5 och 6 kunna åberopas som särskilda skäl enligt 7 kap. 18 e § miljöbalken:</p> <p><i>1. Området har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.</i></p> <p>Gällande planer som berör Eskilstunaån och strandkanten har redan gjort det möjligt att ianspråkta området/sträckan.</p> <p><i>3. Området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.</i></p> <p>Förslag om badplats, bryggor samt gång- och cykelbro i ån är anläggningar som för sin funktion måste ligga vid vattnet.</p> <p><i>5. Området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller</i></p> <p><i>6. Området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.</i></p> <p>I planprogrammet bedöms utveckling längs med Eskilstunaån som ett angeläget kommunalt intresse för att kunna adressera dagens problembild i centrum genom att återskapa besöksanledningar och göra centrum till ett levande, tryggt och attraktivt område för boende, besökare och näringsliv. En utveckling längs med ån är väsentlig för att kunna uppfylla planprogrammets syfte och mål.</p> <p>I kommunens pågående arbete med Vision för centrala årummet pekas ett flertal områden i ån som viktiga habitat för fiskar. Ett av dessa områden berör planprogramsområdet och ligger öster</p>
--	--	--	--

			om Fors kyrkopark, vid Fors kyrka och Fors kyrkbro. Det kan bli aktuellt att i efterföljande detaljplaner inte upphäva strandskyddet där det i vattnet finns områden som är viktiga för den biologiska mångfalden.
Berör planen kulturresevat, byggnadsminnen eller fornminnen?	X		<p>Fastigheten Vallonen 8, där Radermachersmedjorna finns, utgör ett byggnadsminne. I den närliggande fastigheten Verkmästaren 7 finns byggnadsminne för tidigare Eskilstuna badhus. Norr om Fristadstorget förekommer ett byggnadsminne inom fastigheten Vinkelhaken 3, vilket avser det tidigare Televerket. Utanför programområdet, österut, finns ett flertal byggnadsminnen inom stadsdelen Gamla staden.</p> <p>Vad gäller fornlämningar omfattas området av två stadslager. I nordvästra delen av centrum Eskilstuna 557:1 (L1985:5813) utgör stadslagret ett område med eventuella kulturlager. År 1663 fanns här bl.a. 20 smedjor. I sydöstra delen Eskilstuna 556:1 (L1985:5812) finns ett stadslager som utgör plats för bytomt. I samband med undersökningar av Fors kyrka år 1972 framkom spår av bebyggelse från förhistorisk tid, samt stolphål från en tidig kyrka. Läget i närheten av ån och fler enheter av vikt på andra sidan ån, samt avståndet från närmsta vikingatida enhet i Fors socken, talar för att det i området bör ha funnits en by från vikingatiden.</p> <p>Utanför programområdet, österut, finns ytterligare ett stadslager 554:1 (L1985:6371), vilket omfattar Gamla staden med omnejd. Stadslagret beskrivs som ett område där kulturlager från medeltiden kan väntas påträffas.</p> <p>Övriga fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom området:</p>

				<p>Eskilstuna 461:1 (L1985:6863). Avser minnesstenen vilken statyn ”Smederna” står på. Stenen utgör ett minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning, och ligger invid Fristadstorget.</p> <p>Eskilstuna 595:1 (L1985:6357). Avser en minnessten med inskrifter i röd granit med en rund bronskål placerad överst på pelaren. Utgör ett minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning, och står idag på Fristadstorget.</p> <p>Eskilstuna 595:2 (L1985:6358). Minnessten med inskrifter som är sammanlänkad med Eskilstuna 595:1. Utgör ett minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning och står idag på Fristadstorget.</p> <p>Eskilstuna 471:1 (L1985:5743). Fyndplats vid Drottninggatan 16. Utgör en övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 479:1 (L1985:5897). Avser en minnestavla som sitter på byggnad som tillhör Törnerosgården (Kyrkogatan 16), vid S:t Eskils gymnasium. Utgör ett minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 261:1 (L1985:6713). Avser en runristning som är inmurad i vapenhuset tillhörande Fors kyrka. Utgör en fornlämning.</p> <p>Eskilstuna 751 (L1982:7083). Avser båda brofästena tillhörande dagens järnvägsbro som går över Eskilstuna ån. Utgör en övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 560:1 (L1985:6433). Avser en rest av en bro och flera stenkistor. Ligger i Eskilstunaån, öster om Fors kyrka, och bedöms vara en möjlig fornlämning.</p>
--	--	--	--	---

			<p>Eskilstuna 494:1 (L1985:5966). Avser en av tre minnestavlor som hänger på rad bredvid varandra på Rådhusbrons räcke. Utgör minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 494:2 (L1985:5968). Avser en av tre minnestavlor som hänger på rad bredvid varandra på Rådhusbrons räcke. Utgör minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 494:3 (L1985:5967). Avser en av tre minnestavlor som hänger på rad bredvid varandra på Rådhusbrons räcke. Utgör minnesmärke, övrig kulturhistorisk lämning.</p> <p>Eskilstuna 777 (L1982:7054). På faktoriholmarna har ett flertal industrier såsom metallindustri och järnbruk legat under 1700-talet in till 1900-talet. Bruksområdet utgör en fornlämning.</p> <p>Eskilstuna 181:1 (L1985:6399). Ett Hammarområde som omfattar kvarteret Vallonen (Rademachersmedjorna) och södra delen av kvarteret Verkmästaren (MDU). Området utgör en fornlämning.</p> <p>Eskilstuna 776 (L1982:704). Avser en gårdstomt för Fors prästgård som är lokaliserad söder om Fors kyrka, vid järnvägen. Gårdstomten/bytomten utgör en fornlämning.</p> <p>Eskilstuna 621 (L1982:2100). Vid arkeologisk förundersökning år 1995 i Västermarksgatans östra del, mellan järnvägen och S:t Eskils gymnasium, påträffades förhistoriska bebyggelslämningar i form av kulturlager, stolphål och hård. Boplatsen är undersökt och borttagen (ingen antikvarisk bedömning).</p> <p>Eskilstuna 480:1 (L1985:5898). En minnessten, minnesmärke, som angränsar till programområdet och är lokaliserad i Rinmansparken i</p>
--	--	--	---

			<p>Nygatans förlängning.</p> <p>Enligt översiktsplanen 2030 finns ett kyrkligt kulturminne under lagskydd i programområdet. De avser Fors kyrka.</p> <p>Utöver ovanstående ingår programområdet i två områden som Översiktsplanen 2030 pekar ut som särskilt värdefulla kulturmiljöer: Innerstadens manufaktur- och industri samt Innerstad.</p> <p>Samtliga närliggande fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen har inte beskrivits i text ovan. Kartan (Figur 3) nedan visar byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen och fornminnen i Eskilstuna centrum med omnejd.</p> <p>Både fornlämningar och byggnadsminnen är skyddade i kulturmiljölagen alternativt genom särskilda beslut. Avsikten i planprogrammet är att minimera negativ påverkan på dessa utan snarare se dessa som en resurs i utvecklingen av centrum.</p> <p>Utöver ovanstående behöver kommande utveckling beakta kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som är skyddad enligt plan- och bygglagen (PBL), med andra ord byggnader som har skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud i gällande planer.</p> <p>Med anledning av riksintresset för kulturmiljövård samt de byggnadsminnen, fornlämningar och övriga platser och byggnader med kulturhistoriskt värde som finns i centrum har en översiktlig känslighetsanalys tagits fram i programarbetet.</p>
--	--	--	---

Figur 3. Karta som visar byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen och fornminnen i Eskilstuna centrum med omnejd. Lila linje representerar stadsdelsindelningen.

Riksintressen

Berör planen riksintresse för natur- eller kulturminnesvård, rörligt friluftsliv eller Natura 2000-område?

X

Hela planprogramsområdet omfattas av riksintresset för kulturmiljövård Eskilstuna (D05) enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintresset ska skyddas från åtgärder som kan skada kulturmiljön.

Motiveringen till riksintresset är att området utgör en smides- manufaktur- och industristad som speglar många olika utvecklingssteg och de sociala förhållandena från medeltiden och 1600-talet fram till tiden efter 1950-talet.

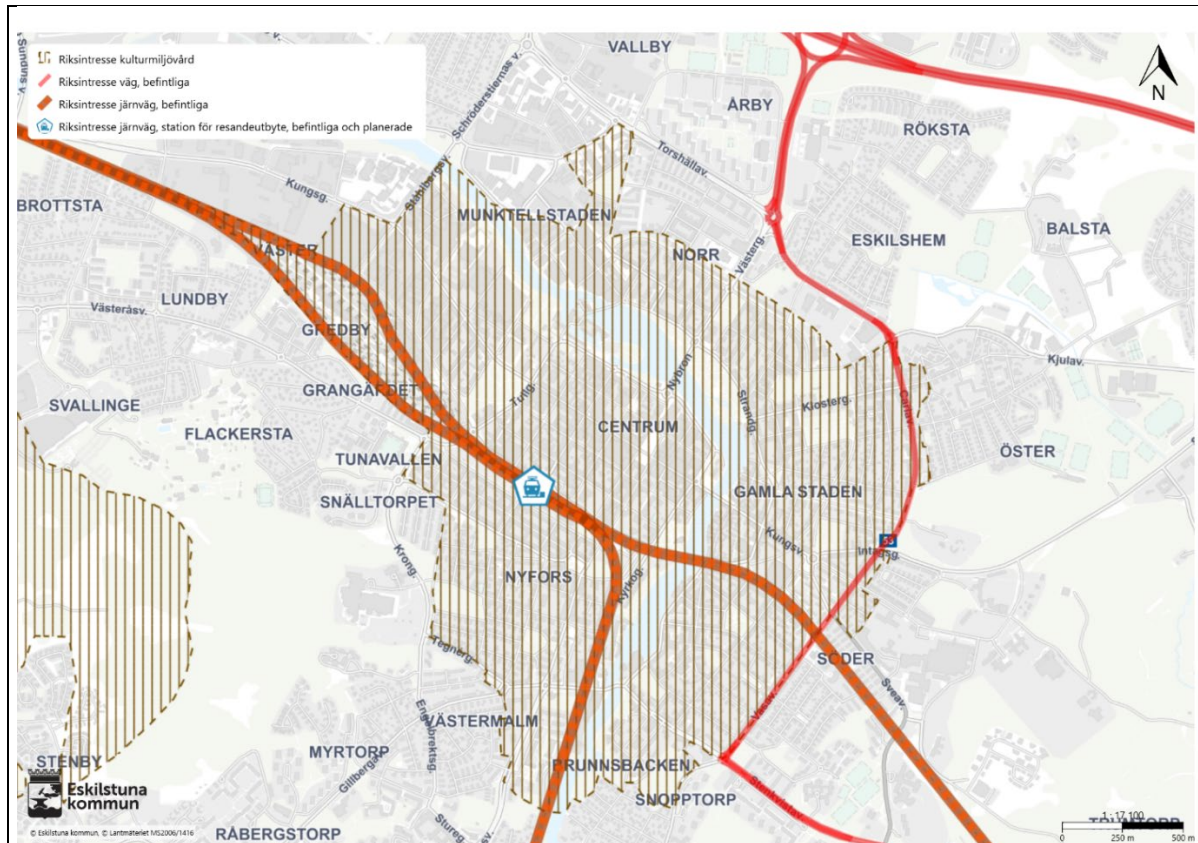
Till riksintressets uttryck hör:

- medeltida tätortsbildning på Eskilstunaåns östra sida med långgata längs stranden och småskalig träbebyggelse.
- Gestaltmässig, avancerad, rutnätsplan från 1658.
- Olika administrativa stads och tätortsbildningar som senare slagits samman.

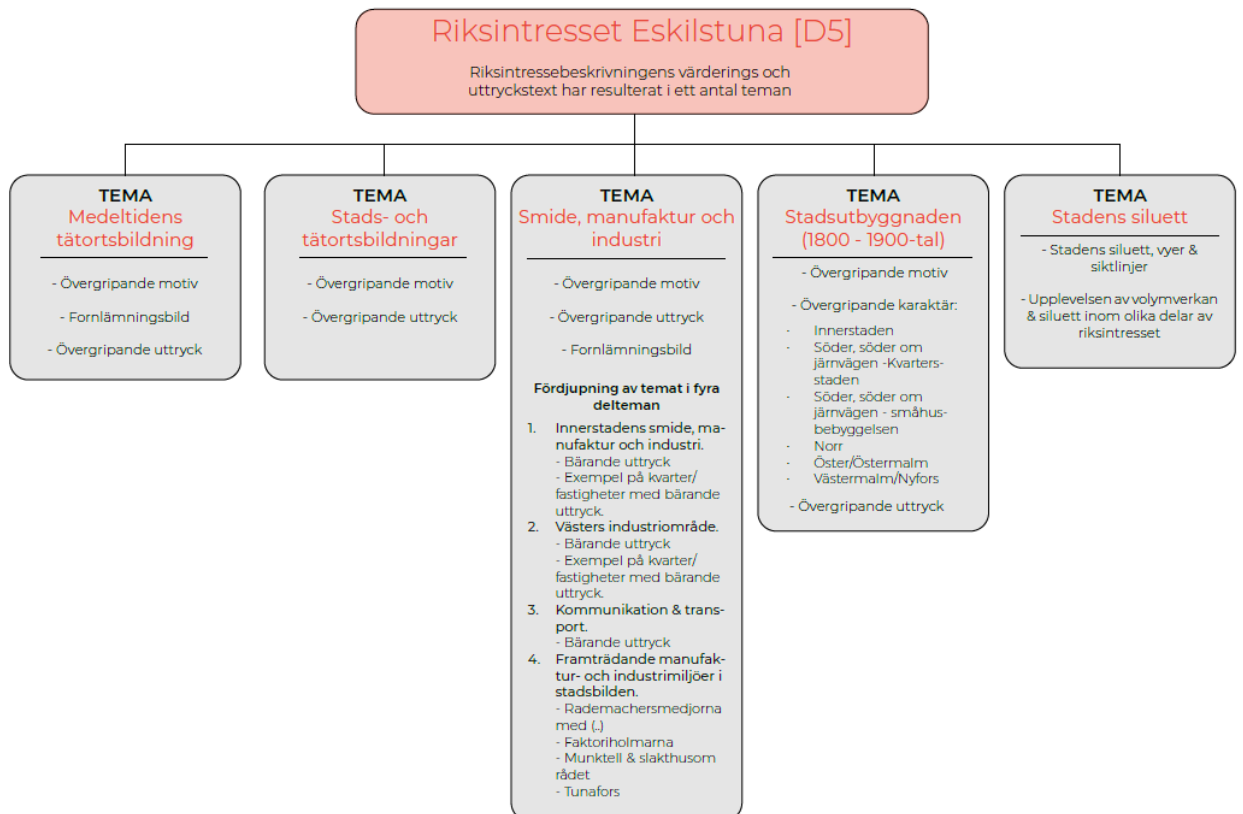
			<ul style="list-style-type: none"> - Rademachersmedjorna och Fristadshuset (Fristadsreservatet). - Handels- och hantverksgårdar från 1700- och 1800-talet. - Industrianläggningar och stadsplanemönster från 1800 - 1900-tal. - Bostadsområden för arbetare och tjänstemän från 1900-talet. <p>I länsstyrelsen Sörmlands kunskapsunderlag tillhörande riksintresset anges ett flertal mål för att tillgodose riksintresset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viktiga betydelsebärare vad gäller topografi, bebyggelse, stadsplan, kommunikationsstråk (långgator, gränder, kanal, hamnar), ska bevaras och underhållas. - Grundläggande stadsplanestrukturer från 1600-, 1700- och 1800-talen ska bibehållas men kan kompletteras om kulturhistoriska värden beaktas. - Stadens horisontlinje bör behållas intakt och bör inte utsättas för konkurrens i form av högre byggnadsverk än vad som nu är dominerande. - Impedimentmarker i riksintresset samt parker och trädgårdar på tomtmark ska inte förtätas genom exploatering, de ska inte heller avstyckas, delas eller sammanslås med annan mark om det påverkar utpekade kulturhistoriska värden. - För att kunna bibehålla och i förlängningen bruka de komplexa relativt småskaliga historiska miljöerna är det av central betydelse att dessa brukas inom ramen för sådana verksamheter som ryms inom dessa. - Kulturhistoriskt värdefulla samhällskomponenter till exempel utpekad bebyggelse, bör i det längsta bevaras och ges en användning. - Oexploaterad mark bibehålls som stadsnära grönområden.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none">- Befintlig, värdefull bebyggelse med koppling till järnvägens historiska betydelse bör bevaras.- Kulturlager ska i första hand bevaras. <p>I samband med framtagande av kommunens översiktsplan tog WSP fram ett fördjupat planeringsunderlag för riksintresset Eskilstuna (D05) och Torshälla (D02) år 2020. Syftet med underlaget är att förtydliga riksintressenas värden och uttryck samt att ta fram övergripande strategier för hur riksintressenas värden kan hanteras. I Figur 5 (utdrag från rapporten) redovisas de huvudsakliga teman som värderings- och uttryckstext från riksintressebeskrivningen för Eskilstuna har resulterat i.</p> <p>Kommunens bedömning är att planprogrammet har utformats med hänsyn till kulturmiljövärden i flera avseenden. Genom att ta tillvara på de olika tidslagren, kopplingen till landskapet och samspelet mellan bebyggelse, planstruktur och årum skapas förutsättningar för en fortsatt utveckling som tar hänsyn till stadens kulturmiljöer.</p> <p>Samtidigt visar de samlade, kumulativa effekterna av de identifierade utvecklingsmöjligheterna att det finns en eventuell risk för större påverkan på kulturmiljön i vissa delar, om alla förslag till utveckling skulle realiseras. Dock är avsikten att nya tillägg snarare ska stärka riksintresset och de kulturmiljövärden som finns i programområdet samt skapa nya årsringar som positivt komplement till de befintliga.</p> <p>En översiktlig känslighetsanalys utifrån kulturmiljö är framtagen av WSP (2025) för planprogrammet med anledning av riksintresset för kulturmiljövård samt de byggnadsminnen, fornlämningar och</p>
--	--	--	--

			<p>övriga platser och byggnader med kulturhistoriskt värde som finns i centrum. Kulturmiljöanalysen kartlägger och beskriver viktiga karaktärsdrag, värdebärande siktlinjer och områdets känslighet och tålighet. WSP har också tagit fram en känslighetsanalys med konsekvensbedömning (WSP 2026) inom vilken de beskriver planprogrammets och efterföljande detaljplaners konsekvenser för kulturmiljön, inklusive kumulativa effekter, och ger rekommendationer och förslag på åtgärder i både program- och detaljplaneskedet. WSP:s bedömning är att det finns en risk för större påverkan runt Fristadstorget, Fristadskvarteren och stationsområdet. För att undvika denna påverkan rekommenderas fortsatta undersökningar i detaljplaneskede samt hög kravställning vad gäller arkitektonisk gestaltning och materialval.</p> <p>Utöver kulturmiljövård berörs programområdet av riksintresset för befintlig järnvägsstation (resecentrum) samt för befintliga järnvägssträckningar vilka är Svealandsbanan, Sala-Eskilstuna-Flen-Oxelösund samt Folkesta-Nybybruk (godsbanan). Planprogrammet föreslår ingen förändring som kommer påverka järnvägssträckningarna. Dessa två riksintressen kommer inte påverkas av den utveckling som föreslås i planprogrammet.</p> <p>I Figur 4 redovisas samtliga riksintressen som planprogrammet omfattas av.</p>
--	--	--	--

Figur 4. Karta som riksintressen som planprogramsområdet omfattas av.

Figur 5. Utdrag från riksintressefördjupningen framtagen av WSP år 2020.

<p>Högt naturvärde Berör planen område, som bedömts ha högt regionalt eller kommunalt naturvärde?</p>			<p>X</p> <p>Betydelsefull grön infrastruktur som planprogramområdet innefattar och angränsar till är centrala årummet (platserna och stråket längs med Eskilstunaån) och de större parkerna Rinmansparken, Rothoffsparken, Stadsparken västra, Stadsparken östra, Hamnparken med Strömsholmen, Smörparken och Fors Kyrkopark. Samtliga av dessa platser är belägna i utkanten av stadsdelen centrum och därmed saknas det gröna ytor och parker som möjliggör för ekosystemtjänster och naturvärden i centrala delarna av centrum.</p> <p>Programområdet berörs inte av hela utredningszonen för åstråket, utan tyngdpunkt är det centrala årummet som ingår i kommunens betydelsefulla gröna infrastruktur och beaktas därför i planeringen och utvecklingen av centrum. Gröna kopplingar från ån i centrum och till större gröna ytor i närheten, en del med höga naturvärden är av betydelse att värna och utveckla.</p> <p>Planprogramsområdet innefattar ett område som har naturvärdesinventerats, vilket är Fors kyrkopark som utgör naturvärdesklass 3. Stadsparken östra, Rothoffsparken och Rinmansparken som angränsar till stadsdelen centrum är områden som är klassade som naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Då planprogrammet föreslår en gång- och cykelbro mellan Smörparken och stadsparken östra kan eventuellt naturvärden komma att påverkas här. Enligt kommunens översiktsplan ska behovet av kompensation utredas där intrång inte kan undvikas i områden med påtagligt naturvärde (klass 3). Behov av kompensationsåtgärder ska därför utredas i efterföljande detaljplan som omfattar gång- och cykelbron.</p> <p>I Figur 6 nedan redovisas befintliga parker och naturvärdesinventerade områden i centrum med omnejd.</p>
--	--	--	---

<p>Skyddsavstånd Lokaliseras planerade verksamheter så att skyddsavstånd till befintlig bebyggelse inte uppfylls?</p>			<p>X</p> <p>Det finns inga anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamheter inom programområdet. De närmsta miljöfarliga verksamheterna (drivmedelsstationer) ligger på ett tillfredställande avstånd från området. Planprogrammet avser heller inte medge några nya störande verksamheter.</p> <p>Däremot ska skyddsavstånd med avseende på transport av farligt gods på järnvägen (Svealandsbanan) beaktas i samband med att centrum utvecklas. Länsstyrelsen Sörmland har tagit fram riktlinjer för hänsyn till transport av farligt gods i den fysiska planeringen (2015) i vilken de rekommenderar skyddsavstånd mellan transportled för farligt gods och olika markanvändningar. Se utdrag från riktlinjerna nedan i Figur 7. Skyddsavstånden i figuren avser exploatering i områden där det inte finns riskreducerande faktorer. Om de rekommenderade skyddsavstånden inte kan hållas kan det enligt länsstyrelsen krävas särskilda skyddsåtgärder och/eller en riskanalys.</p> <p>I planprogrammet föreslås potential för ny bebyggelse inom ett flertal fastigheter längs med järnvägen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nyfors 1:1 (parkeringsyta Västra Åsgatan 4 och 22) - Verkyget 4 (intill cirkulationsplatsen vid Rimmansgymnasiet) - Vitsippan 8 (nordost om dagens stationsbyggnad) - Vitterheten 8 (dagens skolgård för Fristadsskolan och S:t Eskils gymnasium). - Nyfors 1:19 (Parkeringsplats Tullkammaren) <p>Samtliga av dessa förslag ligger på ett avstånd på 30-40 meter från järnvägen samtidigt som det inte finns någon skyddsbarriär i form av mellanliggande bebyggelse.</p>
--	--	--	---

			<p>Vid exploatering eller lokalisering av verksamheter ska det eftersträvas att åstadkomma tillräckligt stort avstånd mellan verksamheten och riskkällan, i enlighet länsstyrelsens riktlinjer. I centrala och attraktiva lägen, nära järnväg, som i detta fall är det dock ofta svårt att klara skyddsavståndet. Genom att vidta riskreducerande åtgärder genom utformning av byggnader och/eller bestämmelser i detaljplanekartan kan ett minskat skyddsavstånd kompenseras för och en acceptabel risknivå ändå uppnås. Risker och behov av riskreducerande åtgärder kommer behöva analyseras utifrån respektive plats specifika förutsättningar och tillämplig markanvändning i efterföljande detaljplan. Detta gäller dock inte de platser som redan har en byggrätt som är lämplighetsprövad i gällande detaljplan så som Valören 2. Lämpligheten för befintliga byggrätter längs med järnvägen utgår från framtagna riskutredningar i gällande detaljplaner som påvisar att ett mindre avstånd till järnvägen kan accepteras bland annat med anledning av tågens låga hastighet vid tågstationen.</p> <p>Vid bedömning av risker behöver beräkningar genomföras utifrån en framtida trafikprognos samt utifrån järnvägsspårens framtida eventuella omdragning.</p>
--	--	--	--

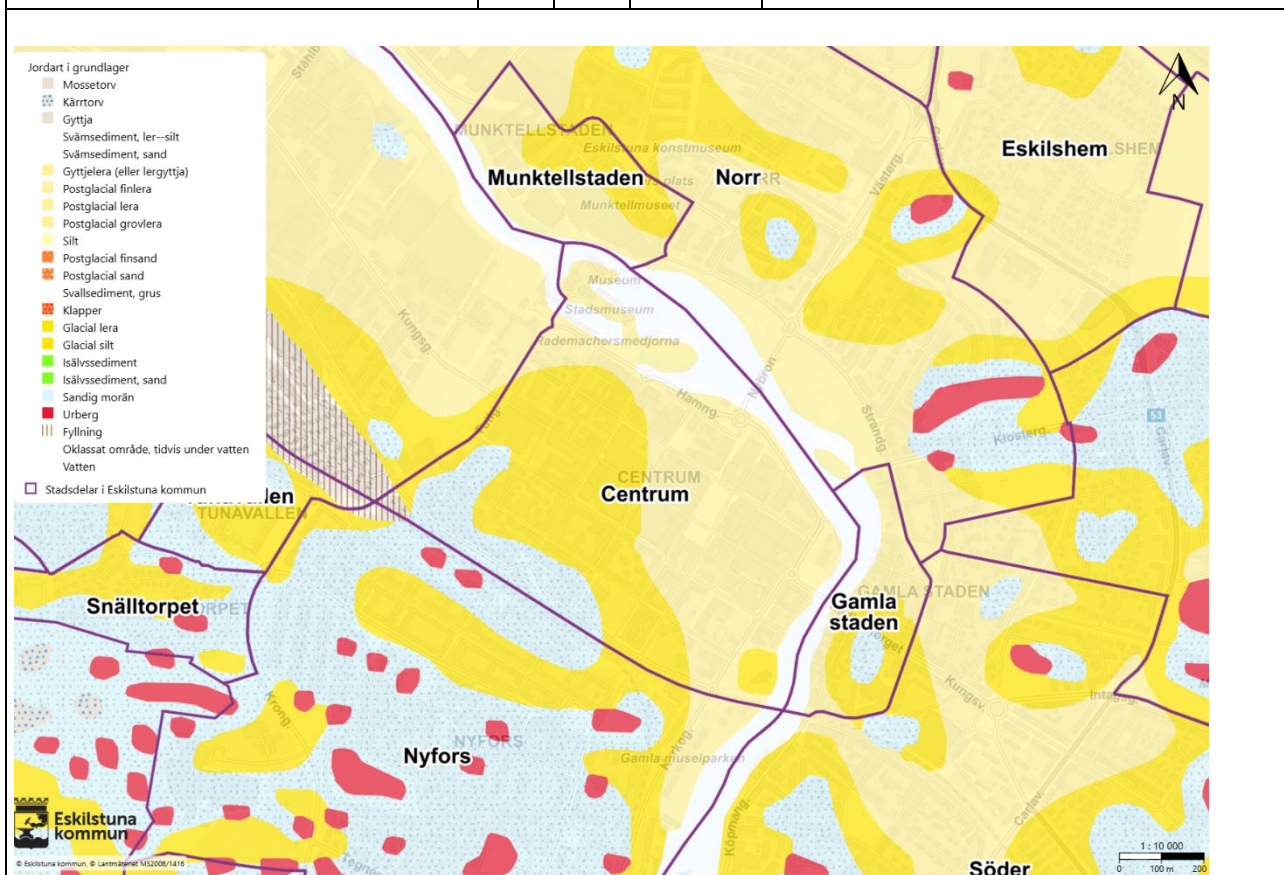

Figur 7. Utdrag från länsstyrelsen Sörmlands riktlinjer för hänsyn till transport av farligt gods i den fysiska planeringen (2015).

Effekter på miljön

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Mark Kan ett genomförande av planen skada befintliga markförhållanden?	X			Marken inom centrum med omnejd består i huvudsak av postglacial lera och glacial lera samt en mindre del sandig morän i sydväst (se Figur 8 nedan). Detta betyder att större delen av marken i centrum har sämre geotekniska förutsättningar och grundläggningsförhållanden. Därmed finns en ökad risk för sättningar i mark och skred, längs med Eskilstunaån. Stråket längs med ån och Faktoriholmarna är dessutom utpekade i SGU:s (Sveriges geologiska undersökning) akksamhetsområden med förutsättningar för skred i finkornig jordart. Ett akksamhetsområde innebär att det kan förekomma skredfara och där ytterligare utredningar behöver göras. Markförhållandena längs med Hamngatan och Eskilstunaån bedöms vara särskilt instabila med anledning av att del av gatan mellan Nybron och Smörparken är byggd på ett påldäck (pålar och bottenplatta). Planprogrammet föreslår exploatering och vertikal förtätning i lägen där

			<p>marken består av lera och därmed har en sämre bärighet. Det föreslås också exploatering längs med Eskilstunaån men av mindre omfattning med hänsyn till de geotekniska förhållandena här. I efterföljande detaljplaner behöver geotekniska utredningar göras för att bedöma markens stabilitet och föreslå eventuella åtgärder för att undvika att människors säkerhet äventyras. Detta gäller framför allt planläggning längs med Eskilstunaån.</p> <p>Det kan också behövas geotekniska undersökningar i bygglovsskeden för specifika platser för att säkerställa att rätt grundläggningsmetod tillämpas och därmed minimera säkerhetsrisker.</p>
--	--	--	--

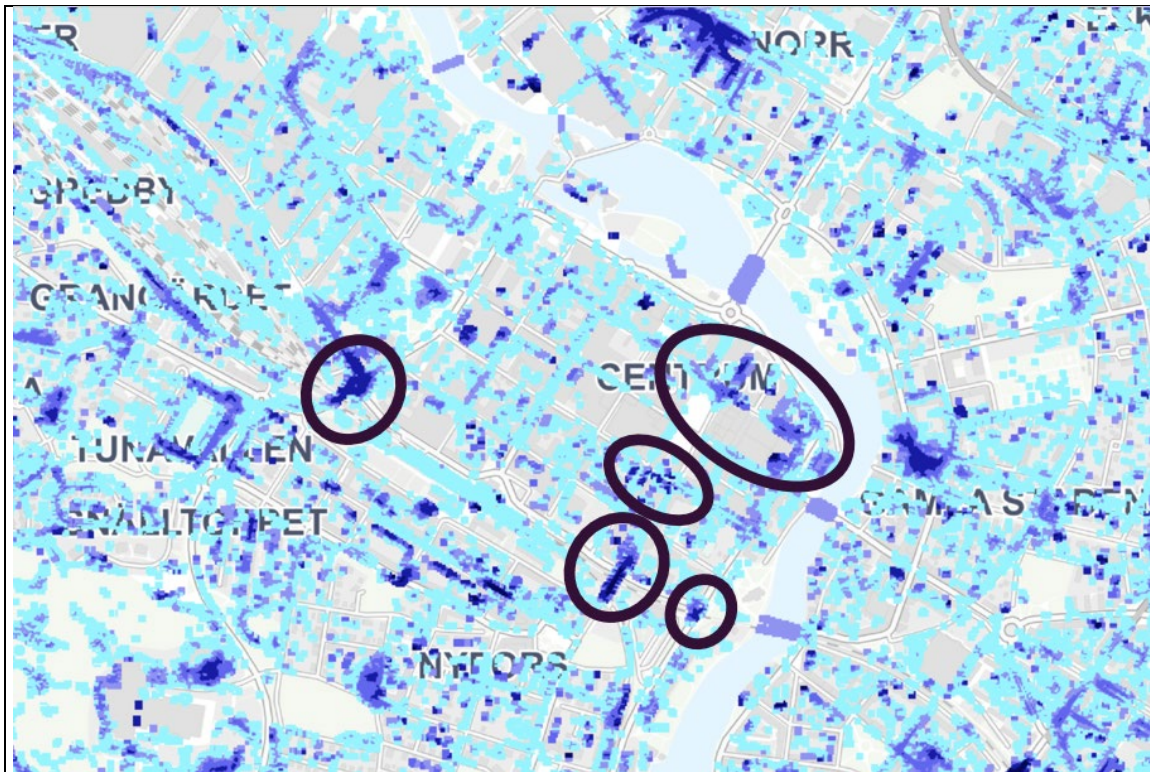
Figur 8. Karta som redovisar jordarter i grundlager i centrum med omnejd.

<p>Ligger delar av planområdet inom riskområde för översvämning?</p>	<p>X</p>		<p>Eskilstuna centrum har begränsade möjligheter för öppen hantering av dagvatten och skyfall. Området utgörs i huvudsak av hårdgjorda ytor och en mark som består av lerjordar. Det</p>
--	----------	--	--

			<p>innebär att det finns fåtal ytor för infiltration samtidigt som genomsläppligheten i marken är låg.</p> <p>Eftersom Eskilstunaån, som recipient för ytvatten, sträcker sig igenom stadsdelen centrum finns det risk för översvämning i samband med skyfall i planprogramsområdet. Eftersom skyfallsrisken kan uppstå både från ån och från uppströms områden är det avgörande att infrastrukturen kan hantera stora mängder regnvatten och flöden från olika håll. I Figur 9 nedan redovisas lågpunkter i vilka stora mängder vatten ansamlas vid skyfall i centrum.</p> <p>Ihållande regn och höga flöden i Eskilstunaån i maj år 2021 föranledde översvämningar och överhängande översvämningsrisk på flera platser längs åns sträckning. Med anledning av detta har Eskilstuna kommun utfört en riskbedömning av Eskilstunaån (2023) i syfte att analysera ån, dess utlopp och funktion från Hyndevadsdammen till utloppet av Mälaren. I riskbedömningen har sårbara platser som riskerar att översvämmas identifierats varav tre platser bedöms vara aktuella att beakta inom detta planprogramarbete:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tunneln under järnvägen ”Tillgången” med tillhörande viadukter, vid resecentrum- Rinmangymnasiet- Kanonhusholmen. Handlar främst om en plan för evakuering vid höga vattennivåer i ån. <p>De två sistnämnda har bedömts som prioriterade sårbara platser där åtgärder behöver vidtas.</p> <p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har dessutom pekat ut Eskilstuna som ett område med betydande risk för översvämning i samband med Eskilstunaån vid höga flöden. Idag fylls ån på med dagvatten</p>
--	--	--	---

			<p>uppströms vilket i sin tur påverkar centrumområdet. Framtagande av en skyfallsplan pågår just nu i kommunen.</p> <p>Med utgångspunkt i ovanstående behöver planprogrammet och efterföljande detaljplaner säkerställa att skyfall- och dagvattenhanteringen i centrum utformas för att minimera översvämningsrisker och för att åstadkomma långsiktig hållbarhet för vattenmängd och vattenkvalitet, med fokus på multifunktionella anläggningar. Gatorna behöver utformas för att fungera som sekundära avrinningsvägar vid kraftiga skyfall, vilket gör att vattnet snabbt kan ledas bort från bebyggelse och viktiga infrastrukturer utan att orsaka skador. Lösningarna ska också vara flexibla och anpassade för att hantera olika nederbördsmängder, med särskild fokus på att undvika översvämningar i områden med högt skyfalls- och flödeshot.</p> <p>Huvudsakligt syfte med dagvattenhanteringen i centrum ska även vara att säkerställa effektiv rening av dagvattnet innan det leds vidare i systemet till ån. Samtliga dagvattenlösningar ska vara täta för att förhindra förorening av grundvatten och omgivande miljöer, särskilt med hänsyn till den förorenade mark som centrum omfattas av. Rening och täthet är av yttersta vikt för att undvika spridning av föroreningar och för att säkerställa att vattnet som leds bort uppfyller gällande miljökrav. Detta går i linje med kommunens Policy för dagvattenhantering samt Dagvattenplan (antagna av kommunfullmäktige 2020-10-22). Dessa ska följas genom hela plan- och byggprocessen för att uppnå långsiktig hållbar dagvattenhantering.</p> <p>Avsikten i planprogrammet är att i en så stor utsträckning som möjligt bevara de befintliga naturmiljöer och genomsläppliga ytor som finns samt</p>
--	--	--	---

			<p>tillskapa nya sammanhängande gröna inslag, platser och stråk. Ett stort fokus är också att utveckla och stärka platser längs med Eskilstunaån (å-rummet) som är en stor tillgång i centrum. Detta syftar till att möjliggöra fler ekosystemtjänster i centrum som kan bidra till rening (vattenkvalitet) och fördröjning av dagvatten (vattenmängd). En viktig strategi är att multifunktionella ytor skapas och integreras på ett flertal platser i centrum för att bl.a. understödja lösningar för dagvatten- och skyfallshantering. För att kunna utnyttja synergieffekterna med multifunktionella lösningar behöver ett tidigt och systematiskt samarbete ske mellan Eskilstuna Energi och Miljö och Samhällsbyggnadsförvaltningen. Förslag till hur gröna platser och stråk ska utvecklas i centrum redovisas i planprogrammet i tematisk karta för Grön- och blåstruktur.</p> <p>Med anledning av de uttalade risker som finns kopplat till Eskilstunaån samt behovet av hantering av dagvatten inom övriga delar i centrum har en översiktlig dagvatten- och skyfallsutredning tagits fram (Bjerking 2026) inom ramen för planprogramarbetet.</p> <p>Utredningen inbegriper påverkan på Eskilstunaån från omgivande stadsdelar. Det övergripande syftet med utredningen är att med utgångspunkt i förslaget till utveckling föreslå åtgärder för att dagvatten- och skyfallshanteringen ska förbättras jämfört med situationen idag.</p>
--	--	--	--

Figur 9. Karta som redovisar lågpunkter vid skyfall, 100-årsregn med klimatkfaktor 1,40.

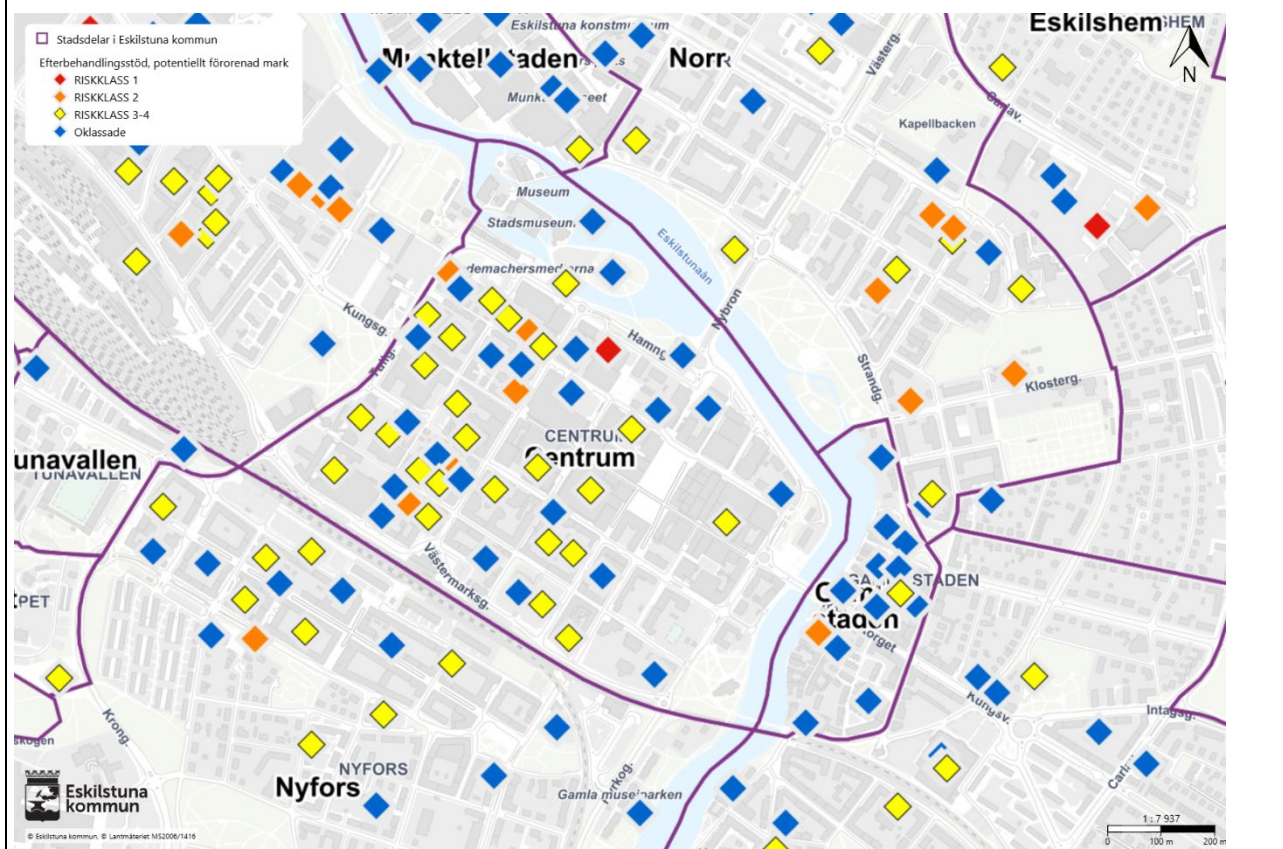
<p>Kan miljö- och hälsofarliga ämnen finnas lagrade i marken?</p>	<p>X</p>		<p>Eskilstuna kommun har en lång industrihistoria och många verksamheter som kan ha gett upphov till föroreningar har bedrivits i centrala delar av staden. De miljöfarliga verksamheter som har bedrivits kan generellt antas ha gett upphov till olika föroreningar. Vilka föroreningar de kan ha gett upphov till, i vilka föroreningshalter de kan finnas i och vilka risker detta kan innebära beror på ett flertal faktorer såsom vilka kemikalier verksamheterna använde, hur verksamheterna bedrevs och under hur lång tid de bedrevs.</p> <p>Historiskt har exempelvis gjutsand från gjuterier och andra sorters fyllnadsmassor flyttats runt under uppbyggnaden av staden utan att man haft kännedom eller kunskap om föroreningsinnehåll och eventuella risker för människors hälsa och miljön.</p> <p>De historiska miljöfarliga verksamheter som förekommit och den hantering av fyllnadsmassor som historiskt har skett innebär att miljö- och hälsofarliga</p>
---	----------	--	---

			<p>ämnen kan antas finnas i marken i stora delar av Eskilstuna centrum. Detta innebär att varje grävning i centrum kan innebära en hantering av förorenade massor.</p> <p>Det finns ett flertal platser i centrum som är utpekade som potentiellt eller konstaterat förorenad mark enligt efterbehandlingsstödet (EBH-stödet) som är länsstyrelsernas register över potentiella och konstaterade förorenade områden. Se Figur 10 nedan.</p> <p>När tillsynsmyndigheten identifierar att ett område kan vara förorenat till följd av en viss verksamhet bedrivits på platsen läggs området in i länsstyrelsernas register. Objektet får då en branschklass som är 1-4 och det är sedan branschklassningen som används för att prioritera vilka objekt som ska riskklassas först. I riskklassningen görs en bedömning av de risker som det förorenade området kan leda till idag och i framtiden för människors hälsa och miljö. Samt vilka områden som har högst risk och bör prioriteras. Det finns fyra olika riskklasser:</p> <ul style="list-style-type: none">- Riskklass 1. Mycket stor risk.- Riskklass 2, stor risk- Riskklass 3, måttlig risk- Riskklass 4, liten risk. <p>I dagsläget är det riskklass 1 och 2 som av tillsynsmyndigheten prioriteras för undersökningar och eventuella åtgärder.</p> <p>De platser som är utpekade som oklassade är idag enbart identifierade och ”branschklassade”, vilket innebär att det inte finns lika mycket information om dessa objekt.</p> <p>I planprogramsområdet finns det en plats som är utpekad som riskklass 1 (röd markering i Figur 10 nedan) och fem platser som är riskklass 2 (orange markering i Figur 10). Viktigt att påtala</p>
--	--	--	---

			<p>är att föroreningarnas lokalisering och utbredning enligt EBH-stödet inte är fastställda utan behöver identifieras, inventeras och undersökas för att kunna avgöra det. De miljöfarliga verksamheter som historiskt bedrivits vid de utpekade platserna kan ha omfattat ett större område. Dessutom kan de skett förändringar i de berörda fastigheternas indelning och storlek.</p> <p>På platsen som är utpekad som riskklass 1 är idag Eskilstuna Teater lokaliserad (Våghalsen 5) och anledningen till föroreningen är att det tidigare varit ett Gasverk på platsen. Gasverk kan generellt antas innebära stora risker (riskklass 2) och vid en undersökning konstaterades kraftiga föroreningar här. Det blev då prioriterat med en fördjupad studie (huvudstudie), vilket genomfördes med statliga medel år 2017. Området här har inte sanerats men det finns ett behov av efterbehandling/riskreducering, särskilt om åtgärder såsom schakt och grävning i mark ska utföras.</p> <p>I planprogrammet föreslås vid Bernard Hellströms plats (Bibliotekstorget) en utveckling av torgmiljön. Platsen ligger i närheten av det före detta gasverket (riskklass 1). Vid framtida åtgärder i den fysiska miljön blir således viktigt att säkerställa att det inte finns några oacceptabla risker för både barn och vuxna här med hänsyn till föroreningarna.</p> <p>De fem platser som är utpekade som potentiellt förorenad mark riskklass 2 enligt EBH-stödet är:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vid Vallonen 7, del av Radermachersmedjorna. Här har det funnits en verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel; Ytbehandling med lack, färg eller lim.- Vid Verkmästaren 3, fastighet längs
--	--	--	--

			<p>med Radermachergatan söder om MDU. Här har det funnits tungmetallgjuteri; Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vid Vulkanen 4, fastighet längs med Drottninggatan. Här har det funnits kemtvätt där man använt lösningsmedel. - Vid Vapensmeden 20, fastighet i närhet till Fristadsreservatet. Här har det förekommit ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer. - Vid Valfisken 2, fastighet längs med Smedjegatan och i närheten av Eskilstuna centralstation. På platsen har det förekommit järn- och lättmetallgjuteri; Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel <p>Om ovanstående utpekade platser eller platsernas närmaste omgivning ska bebyggas alternativt utvecklas på annat sätt behöver markmiljöundersökningar tas fram i tidigt skede i efterföljande detaljplaner. Detta för att klargöra föroreningens utbredning och egenskaper, markens lämplighet och planens genomförbarhet med hänsyn till eventuella saneringsåtgärder och kostnader. Inom Verkmästaren 3 och Vulkanen 4 är föroreningar redan konstaterat påträffade. För den mark som är utpekad som riskklass 3-4 samt är oklassad kan markmiljöundersökningar eventuellt också behöva tas fram i efterföljande detaljplaner.</p> <p>Om potentiellt förorenad mark ska utvecklas utan detaljplaneläggning kan markmiljöundersökningar även behöva göras i byggskedet.</p> <p>I kommande detaljplaner och byggnationer bör Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark</p>
--	--	--	---

				<p>tillämpas. Riktvärdena är olika beroende av hur marken används eller ska användas. Med andra ord anger riktvärdena vilka aktiviteter som ska vara möjliga inom området utifrån föroreningsgraden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Känslig markanvändning (KM) - Alla grupper av människor kan vistas permanent inom området under en livstid. Exempelvis bostadsområden, skolor och lekplatser - Mindre känslig markanvändning (MKM) - Föroreningsnivåer begränsar markanvändningen och skyddet av hälsa och miljö är mindre omfattande än för känslig markanvändning. Exempelvis industriområden, handel och kontor.
--	--	--	--	---

Figur 10. Utpekade platser med potentiellt förorenad mark i området enligt EBH-stödet.

<p>Luft och klimat Kan ett genomförande av planen medföra försämringar av luftkvalitén eller förändringar av klimatet?</p>		X		<p>Positiv påverkan. EU har antagit ett nytt luftkvalitetsdirektiv med nya normer</p>
---	--	---	--	--

			<p>för luftkvalitet som ska uppfyllas senast 2030. Detta innebär således skärpta miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, vilka därmed behöver säkerställas genom hela planprocessen fram till bygg- och driftskedet.</p> <p>Utöver hantering av luftföroreningar är det i utvecklingen av centrum också av vikt att beakta hur klimatförändringar och urbana värmeöar (fenomenet att urbana områden generellt är varmare än sin omgivning) kan motverkas. Just värmeöar kan leda till värmestress, vilket kan vara skadligt för människors hälsa, särskilt mer utsatta grupper.</p> <p>För att kunna bidra till klimatanpassning och förbättrad luftkvalitet i centrum är avsikten i planprogrammet att i en så stor utsträckning som möjligt bevara de befintliga gröna ytor och ekosystemtjänster som finns samt tillskapa nya sammanhängande gröna platser och stråk. Planprogrammet syftar till att generera en stärkt grön infrastruktur i centrum med kopplingar till omgivande stadsdelar. Detta redovisas i planprogrammet i tematisk karta för Grön- och blåstruktur.</p> <p>I planprogrammet har det tagits fram en tematisk karta för Trafikmiljö, rörelse och tillgänglighet för att redovisa utvecklingen fram till år 2045 ur ett trafik- och mobilitetsperspektiv. Intentionen med utvecklingen av centrum är att alla trafikslag – gång, cykel, kollektivtrafik, bil- och nyttotrafik ska ha goda och fungerande förutsättningar i Eskilstuna centrum. Syftet är att skapa ett sammanhållet, robust och lättorienterat gatusystem som stödjer stadsliv, tillgänglighet och trygghet.</p> <p>Åtgärderna syftar till att stärka funktion, kvalitet och tillgänglighet i gaturummen genom en utvecklad gatustruktur anpassad efter platsens</p>
--	--	--	---

			<p>karaktär och flöden. I vissa stråk prioriteras tydlighet och kontinuitet för att förbättra framkomligheten för gång- och cykeltrafik, i andra kollektivtrafikens framkomlighet eller angöring, varustransporter och parkering.</p> <p>Åtgärder som mer grönska, ökad tydlighet i trafikmiljön och anpassade hastigheter kan sammantaget bidra till en tryggare och mer trivsamt miljö. Samtidigt värnas tillgängligheten för biltrafik och varustransporter samt ett tydligt organiserat parkeringssystem. Förbättrade gång- och cykelstråk, utvecklade hållplatser och mobilitetshus stärker en sammanhållen struktur för resor till, från och inom centrum. Det fortsatta arbetet bör utgå från Eskilstuna kommuns övergripande målsättningar för ett välfungerande och långsiktigt hållbart transportsystem. Genom att arbeta systematiskt mot uppsatta mål för transportutveckling kan framkomlighet och tillgänglighet förbättras för alla resandegrupper. På längre sikt bedöms kommunens strategiska utvecklingsinriktning även kunna bidra till en förbättrad luftkvalitet, genom minskade utsläpp från motorfordon som drivs med fossila bränslen.</p> <p>Trots att planprogrammet bedöms generera fler människor som tår sig till/från centrum jämfört med idag så förväntas efterföljande detaljplaner inte medföra stora förändringar/försämringar för områdets luftkvalitet och möjlighet till klimatanpassningar. Jämfört med dagens centrum, huvudsakligen bestående av hårdgjorda ytor och relativt stora mängder biltrafik, bedöms efterföljande detaljplaner snarare medföra en positiv påverkan.</p>
--	--	--	--

<p>Vatten Kan ett genomförande av planen medföra försämringar av vattnets kvalité eller orsaka förändrade flödesmönster?</p>	X		<p>I kommunens Plan för yt- och grundvatten 2024 – 2028 finns en Mål- och åtgärdsplan som består av Vattenmyndighetens åtgärdsprogram samt åtgärder som Eskilstuna kommun har prioriterat för att hantera lokala miljöproblem och utmaningar med vattenmiljön och vattenförsörjningen. Detta ska följas i utvecklingen av centrum.</p> <p>Planprogrammet syftar till att påvisa en utveckling som tar höjd för klimatförändringar och som ger minimalt med påverkan på vattnet och dess kvalitet och flödesmönster. Exempelvis kommer det krävas täta dagvattenlösningar med anledning av att stora delar av marken i centrum är förorenad idag.</p> <p>Planprogrammets förslag till utveckling kommer att medföra påverkan på vattnet i Eskilstunaån genom vattenverksamhet, vilket avser åtgärder som på något sätt påverkar vattenområden. Det kan vara åtgärder som ökar eller minskar vattenmängden, påverkar den omgivande miljön eller vattenområdets storlek. För att få bedriva vattenverksamhet behöver det oftast göras en anmälan till Länsstyrelsen alternativt ansöka om tillstånd hos Mark- och miljödomstolen. För mindre omfattande vattenverksamheter räcker det med en anmälan. Det finns också vattenverksamhet som varken kräver anmälan eller tillstånd. I 11 kapitlet 3 § Miljöbalken anges vad som räknas som vattenverksamhet utifrån olika kategorier.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde, 2. fyllning eller pålning i ett vattenområde, 3. bortledande av vatten från ett vattenområde, 4. grävning, sprängning eller
---	---	--	--

			<p>rensning i ett vattenområde, 5. en annan åtgärd i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge, 6. bortledande av grundvatten eller utförande av en anläggning för detta, 7. tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden eller utförande av en anläggning eller en annan åtgärd för detta, eller 8. markavvattning.</p> <p>Följande åtgärder som föreslås inom ramen för Planprogrammet för centrum och Vision för centrala å-rummet bedöms kräva en ansökan eller anmälan om vattenverksamhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny gång- och cykelbro mellan Smörtorget och östra delen av Stadsparken - Bryggor, pirar eller liknande centrumfunktioner som byggs ut i vattnet från Hamngatan - Nya fasta bryggor - Ny badplats <p>Ansökan eller anmälan om vattenverksamhet ska ske i efterföljande detaljplaner eller byggskede. Kommunen behöver se över möjligheten till att samordna flera åtgärder i samma ansökan eller anmälan.</p>
<p>Vegetation Kan ett genomförande av planen påverka vegetationsförhållandena i området?</p>	X		<p>Positiv påverkan.</p> <p>I och med att det till stor del saknas urban grönska och parker i centrala delarna av centrum föreslår planprogrammet att i en så stor utsträckning som möjligt bevara de befintliga gröna ytor och ekosystemtjänster som finns samt tillskapa nya sammanhängande gröna platser och stråk. Som nämnt ovan redovisas detta i en tematisk karta för Grön- och blåstruktur.</p> <p>I den tematiska kartan föreslås att de befintliga parkerna och gröna ytorna</p>

			<p>ska bindas samman med stads- och gaturum som innefattar mer urban grönska och lekvärden. Utöver detta föreslås nya gröna och mångfunktionella platsbildningar skapas, exempelvis i Smörparken som idag är en relativ hårdgjord mötesplats. Syftet med detta är att både främja ekosystemtjänster, klimatanpassning och dagvattenhantering i centrum men också att ge alla människor i alla åldrar möjlighet till rekreation, lek och utevistelse här.</p>
<p>Djurliv Kan ett genomförande av planen påverka djurlivet i området?</p>	X		<p>Positiv påverkan.</p> <p>Eftersom planprogrammet föreslår att i en så stor utsträckning som möjligt bevara de befintliga gröna ytor och ekosystemtjänster som finns samt tillskapa nya sammanhängande gröna platser och stråk bedöms djurlivet inte påverkas negativt utan snarare stärkas.</p> <p>Vid åtgärder vid eller i Eskilstunaån behöver en eventuell påverkan på djurliv utredas.</p>
<p>Stads-/landskapsbild Kan ett genomförande av planen påverka stads-/landskapsbilden?</p>	X		<p>Idag domineras stads- och landskapsbilden i Eskilstuna centrum av stadsbebyggelse med den breda och framträdande Eskilstunaån. Ån utgör ett tydligt öppet landskapsrum med långa siktlinjer och utblickar över staden och omgivande landsbygd. Från å-rummet kan en rad stadsfronter från olika perioder upplevas, såsom: Faktoriholmarna och Munktellområdet, Tunafors fabriker, Gamla staden, Fors och Kloster kyrka med kyrktorn.</p> <p>Planprogrammets analys och förslag av möjlig markanvändning och bebyggelseutveckling utgår från Eskilstuna centrum befintliga stadsbild och skala. Den övergripande strukturen tar sin grund i den etablerade rutnätsstaden, där kvartersindelning, gaturum och byggnadshöjder samverkar till en tydlig och</p>

			<p>sammanhållen stadsmiljö. Bebyggelsens höjder anpassas i huvudsak till omgivande kvarter och befintliga siluetter, samtidigt som variation används för att markera viktiga stråk, hörnlägen och målpunkter.</p> <p>Högre volymer prövas i lägen där de kan stärka orienterbarheten och bidra till ökad stadsmässig täthet, utan att dominera stadsbilden.</p> <p>Särskild hänsyn tas till stadens siluett i betydelsefulla vyer längs Eskilstunaån och järnvägen. Planprogrammet anger att bebyggelse ska utformas så att siktlinjer, stadsfronter och visuella samband både bevaras och förstärks.</p> <p>En utveckling längs med Eskilstunaån, i enlighet med Vision för centrala årummet, bedöms ha en positiv inverkan på människors uppfattning av den fysiska miljön då det innebär att åns landskapsmässiga kvaliteter tillvaratas och att allmänhetens tillgång till vattnet och strandkanten stärks. Platserna längs med ån avses erbjuda vistelsevärden i form av aktiviteter för alla åldrar, rekreation och ett socialt stadsliv.</p> <p>I och med att planprogrammet föreslår potentiella platser för vertikalörtätning kan upplevelsen av stadsbilden påverkas. Inom riksintresset för kulturmiljövård är det bl.a. stadens horisontlinje och betydelsefulla siktlinjer som behöver tas hänsyn till för att inte påtagligt skada riksintresset. Påverkan på stadssiluetten beskrivs i den känslighetsanalys (WSP 2026) som har tagits fram inom ramen för planprogrammet.</p>
--	--	--	---

<p>Miljöpåverkan från omgivningen Kan befintlig miljöstörande verksamhet i omgivningen ha negativ inverkan på projektet?</p>			X	<p>Som nämnt ovan finns det inga anmälningspliktiga eller tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter inom programområdet. De närmsta miljöfarliga verksamheterna avser främst drivmedelsstationer och ligger på ett tillfredställande avstånd från området och bedöms därför inte medföra någon negativ påverkan på efterföljande detaljplaner och investeringsprojekt. Utöver drivmedelsstationer bedrivs miljöstörande verksamheter vid Eskilstuna tågdepå inom fastigheterna Vändskivan 1 och Fristaden 1:30, vilket avser MTR Tech AB respektive Green Cargo AB.</p> <p>Däremot kan verksamheter som inte omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt till kommunen, s.k. U-verksamheter, förekomma. U-verksamheter är inte lika miljöstörande som anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamheter.</p> <p>Buller och vibrationer från trafik på gator och järnvägen kan komma att påverka människor och miljö. Se bedömning under avsnittet ”Störningar” nedan.</p>
---	--	--	---	--

Effekter på hälsa och säkerhet

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
<p>Störningar Kan ett genomförande av planen medföra störningar; t ex utsläpp, buller, vibrationer, ljus?</p>		X		<p>Buller från trafik på gator och järnvägen kan komma att påverka människor som vistas och bor i centrum i framtiden. Enligt kommunens bullerkartläggning från väg- och spårtrafik från år 2022 förekommer de högsta ljudnivåerna längs med järnvägen och de mest trafikerade gatorna såsom Tullgatan, Hamngatan och Kyrkogatan (se Figur 11-12 nedan). Särskilt bullerutsatta platser är de som inte har byggnader som utgör bullerbarriärer och ligger nära järnvägen.</p>

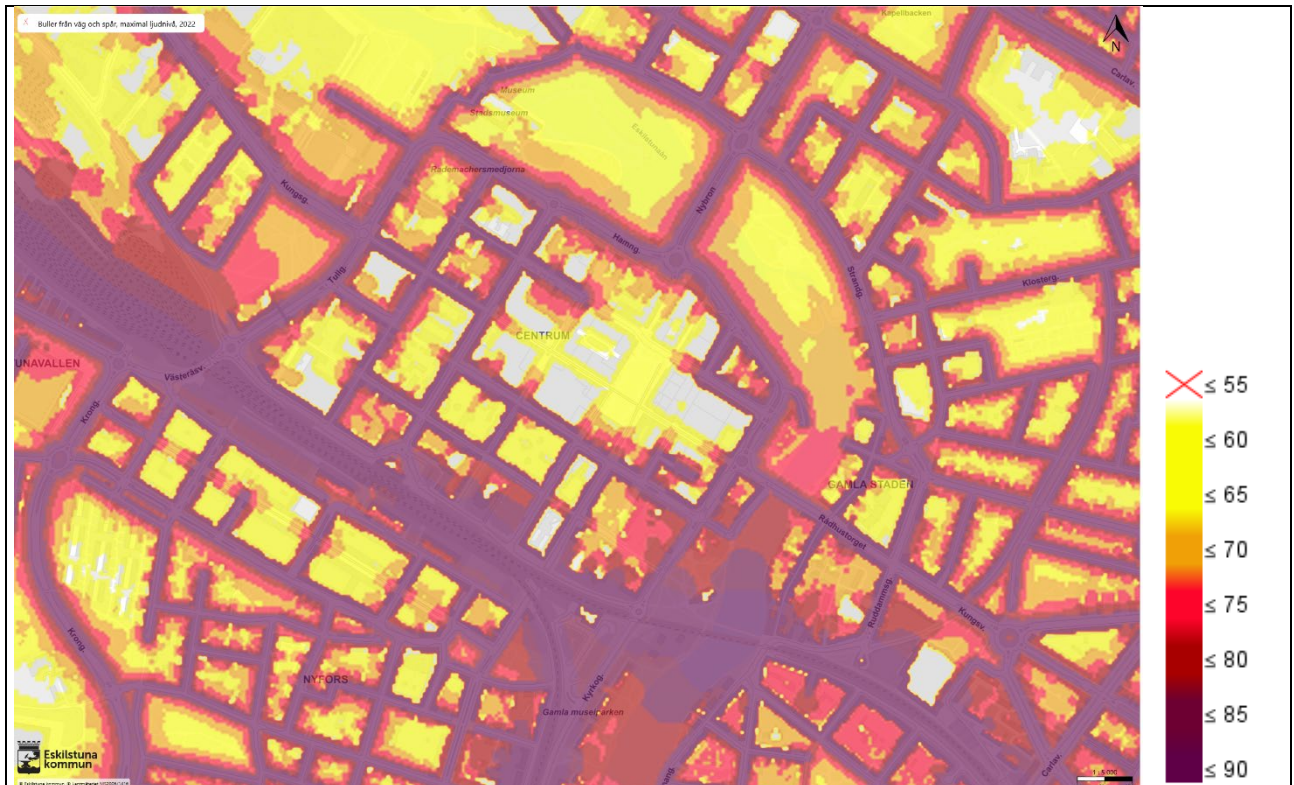
			<p>Vid planering och byggnation av bostadsbebyggelse ska ljudnivåer enligt förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader uppfyllas. Förordningen anger att buller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida:</p> <ol style="list-style-type: none">1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. <p>För en bostad om högst 35 kvadratmeter får bullret inte överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.</p> <p>För förskole- och skolgårdar finns riktvärden för buller i Eskilstuna kommuns riktlinjer för kommunala och fristående skolors och förskolors utemiljöer: <i>I dagsläget är kraven på ljud högst 50 dBA ekvivalent nivå respektive 70 dBA maximal nivå, vilket ska uppnås på minst 85 % av friyta.</i> Detta går i linje med Naturvårdsverkets riktvärden från 2023 som anger att ekvivalent ljudnivå 50 dBA alltid bör uppnås vid så stor del av varje skolas utevistelseyta som möjligt, det vill säga vid minst 50 % av skolgårdens yta, såväl vid nyplanering som vid befintliga verksamheter. Riktvärdet bör så långt möjligt även uppfyllas vid de delar av skolbyggnadens fasader som vetter mot ljudskyddad sida, normalt skolgård och utevistelseytor. För övriga ytor utomhus bör målsättningen vara att klara 55 dBA.</p> <p>Enligt Naturvårdsverket är det rimligt att eftersträva en ekvivalent ljudnivå om högst 45-55 dBA i parker och tätortsnära rekreativmiljöer, för åtminstone delar av området. Vad gäller lekplatser finns idag inga regler för buller men det bedöms vara lämpligt att tillämpa samma riktvärden</p>
--	--	--	--

			<p>som gäller för bostäders uteplatser, det vill säga maximalt 50 dBA ekvivalent ljudnivå. Samma resonemang har Örebro kommun i deras riktlinjer för lekplatser (2017).</p> <p>Som nämnt ovan föreslås i planprogrammet potential för ny bebyggelse inom ett flertal bullerutsatta fastigheter längs med järnvägen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Nyfors 1:1 (parkeringsyta i västra delen av Nyfors)- Verkyget 4 (intill cirkulationsplatsen vid Rimmansgymnasiet)- Vitsippan 8 (nordost om dagens stationsbyggnad)- Vitterheten 8 (dagens skolgård för Fristadsskolan och S:t Eskils gymnasium).- Nyfors 1:19 (parkeringsyta sydöstra Nyfors) <p>I de mest bullerutsatta lägena i centrum bedöms det vara lämpligast att mindre bullerkänsliga verksamheter såsom kontor, restaurang, hotell, butiker etc. anordnas. Ska bostäder, skolverksamheter med tillhörande utemiljöer anordnas i de mest bullerutsatta lägena behövs troligtvis bullerdämpande åtgärder vidtas.</p> <p>Samtliga platser som föreslås utvecklas längs med järnvägen är särskilt utsatta för buller, vibrationer och risker för farligt gods vilket behöver tas i beaktning i efterföljande detaljplaner.</p> <p>För att kunna avgöra bullerpåverkan i ett framtida scenario för 2045 ska bullerutredningar tas fram i efterföljande detaljplaner som berör platser det är som mest bullerutsatt och när bullerkänsliga verksamheter ska planläggas. För utveckling av bebyggelse och platser längs med järnvägen kan vibrationer från spårtrafiken medföra störningar som också behöver utredas i en buller- och</p>
--	--	--	--

			<p>vibrationsutredning. Utöver buller från spår- och vägtrafik är det också viktigt att beakta störningar från befintliga och nya verksamheter såsom restauranger och uteserveringar i centrum. Eftersom utveckling föreslås ske längs med Eskilstunaån behöver det också tas hänsyn till att ljud transporteras snabbare i vatten.</p> <p>Vad gäller störningar är det också av vikt att säkerställa att skyltar och lampor inte blir bländande för boende.</p>
--	--	--	--

Figur 11. Bullerkartläggning från 2022 för ekvivalent ljudnivå från väg- och spårtrafik i centrum med omnejd.

Figur 12. Bullerkartläggning från 2022 för maximal ljudnivå från väg- och spårtrafik i centrum med omnejd.

Säkerhet

Kan ett genomförande av planen ge effekter på hälsa och säkerhet?

X

Som nämnt ovan förekommer transporter av farligt gods på järnvägen och därmed finns det en risk för explosion och utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen vid olycka. Detta behöver riskanalyseras i efterföljande detaljplaner.

Stadsdelen centrum är inte utpekad som ett högriskområde för markradon. Däremot är den angränsande stadsdelen Nyfors samt del av stadsdelen Norr utpekade som högriskområden för markradon. Detta innebär att det även kan finnas risk utanför Nyfors och Norr. Detta hanteras i byggskedet.

Hälsorisker kopplade till exponering för magnetfält och därmed utveckling av platser kring elnätanläggningar såsom transformatorstationer behöver också beaktas vid utvecklingen av centrum. Särskilt har barn en förhöjd risk för påverkan på hälsan vid exponering av varaktigt lågfrekventa magnetfält. Därför är det av vikt att

			<p>elnätsanläggningar beroende på magnetfältets styrka håller lämpligt avstånd till platser där många människor vistas stadigvarande i centrum, särskilt barn och unga. I översiktsplanen anges ett antal ställningstaganden som planprogrammet och efterföljande detaljplaner ska utgå från när det gäller transformatorstationer i den fysiska planeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Säkra att bostäder, skolor, förskolor och andra lokaler där barn stadigvarande vistas lokaliseras så att magnetfält från kraftledningar och transformatorstationer är mindre än 0,4 mikrotlesa. - Säkra att den elektromagnetiska fältstyrkan kartläggs och bedöms utifrån aktuell kunskap om avståndet mellan kraftledning eller större transformatorstation och bostad, skola och förskola är mindre än 200 meter. - Säkra att ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning. <p>Vad gäller mindre eller normalstora transformatorstationer så anger Strålskyddsmyndigheten att 5 meter är ett lämpligt avstånd till byggnader då det ger en mycket låg exponering för magnetfält och bedöms inte innebära hälsorisker.</p>
<p>Barn och ungdomar Kommer planen att påverka barn och ungdomar negativt?</p>		X	<p>Planprogrammet ska följa barnkonventionen som är lag i Sverige. Enligt barnkonventionen ska det vid beslut som berör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. För att kunna bedöma vad som är barnets bästa i planprogramsskede tillämpas en barnchecklista för att bedöma påverkansgrad på barn och unga utifrån olika temaområden.</p>

			<p>Enligt barnkonventionen ska barn ges möjlighet till delaktighet och inflytande i de frågor som de berörs av. En enkät riktad till barn och unga genomfördes under hösten 2024 för att utgöra ett viktigt underlag vid framtagande av förslag till utveckling av centrum. Fortsatt löpande dialog med barn och ungdomar kommer ske under planprocessen i olika former.</p> <p>Två grundpelare för att åstadkomma en barnvänlig fysisk miljö är att möjliggöra barns rörelsefrihet och se till att det finns ett varierat och brett utbud av platser och fritidsaktiviteter för barn och unga. Rörelsefrihet innebär att barn och unga ges möjlighet att röra sig fritt och ta sig runt och ta del av olika platser i den fysiska miljön utan begränsningar och vuxnas tillsyn. Detta beror givetvis på barnets ålder. Rörelsefriheten är viktig för att säkerställa alla barns rätt till lek, vila och fritid (artikel 31) samtidigt som den också främjar fysisk aktivitet och därmed hälsa (artikel 24). En förutsättning för att barn ska använda sin rörelsefrihet och ta sig runt i den fysiska miljön behöver det också finnas ”rätt” utbud av aktiviteter och platser på ”rätt” avstånd från deras bostad.</p> <p>I planprogrammet har det tagits fram en strategikarta "Boendemiljö, barnperspektiv & samhällsservice" rubricerad Vardagsnära & mångsidigt för att just synliggöra barnrättsperspektivet i utvecklingen av centrum. Strategikartan redovisar bebyggelsestyp samt vardagsnära kvaliteter så som mötesplatser, parker, prioriterade stråk att utveckla för att stärka kopplingar och tillgänglighet, befintliga och nya platser för lekfulla inslag för barn och unga i centrum med omnejd för att påvisa vart barn och unga rör sig och befinner sig idag och i framtiden. Utifrån det uppstår platser</p>
--	--	--	---

			<p>där det finns ett flertal målpunkter för barn och unga. De största klustren i centrum är:</p> <ul style="list-style-type: none">- Område kring Rinmangymnasiet med Rinmansparken- Område kring S:t Eskilsgymnasium och Fristadsskolan- Område kring Mälardalens Universitet och Rothoffsparken. <p>Dessa platser är viktiga att beakta utifrån ett barnrättsperspektiv och möjliggöra kopplingar till/från för att främja barn och ungas rörelsefrihet. I planprogrammet föreslås blandade funktioner i kvarteren, befintliga parker och nya vardagsnoder bindas samman med ett innehållsrikt och tryggt vardagsstråk. Vardagsstråket innefattar bland annat flera små vardagsnoder i anslutning till bostads- och skolstråk som del av allmänplats. Säkerställ sammanhängande skolvägar med prioritet för gång och cykel, god sikt, jämn belysning och läsbara korsningar. "Vardagsplatser" och vardagsstråken med små noder syftar således inte bara till att möjliggöra en förflyttning utan också att ge möjlighet till upplevelsevärden, fysisk aktivitet och mänskliga möten framför allt riktat till barn, ungdomar och barnfamiljer. Detta genererar i sin tur besöksanledningar för ett stort antal målgrupper, vilket går i linje med planprogrammets syfte.</p> <p>Planprogrammet som helhet bedöms påverka barn i stor utsträckning, men på olika sätt. Planprogrammets övergripande syfte och mål bedöms ha positiva effekter på barn i fråga om deras rörelsefrihet genom främjande av hållbara färdmedel, hantering av fysiska barriärer och god tillgång till olika funktioner såsom samhällsservice och kultur- och fritidsanläggningar. Planprogrammet bidrar mycket positivt till barns tillgång till offentliga ytor och möjligheter till lek, aktiviteter och rekreation samt till barns upplevda</p>
--	--	--	---

				<p>trygghet genom att syfta till att öka människonärvaro och möjliggöra fler aktiviteter och funktioner i centrum.</p> <p>Planprogrammets förslag på utveckling kan innebära negativ påverkan på barn om inte utemiljöer tillhörande bostäder tillgodoses i lämplig kvalitet och kvantitet. Eftersom stadsdelen centrum redan är bebyggd och har ont om yta att utveckla så finns det också risk för negativ inverkan på barn i fråga om deras utemiljöer tillhörande skolverksamheter (kvalitet och kvantitet). Vad gäller barns hälsa kan det finnas risk för negativ påverkan från buller och föroreningar vid specifika platser/målpunkter riktade barn, exempelvis platser längs med järnvägen.</p>
--	--	--	--	--

Effekter på hushållning av mark, vatten och andra resurser

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Mark- och vattenanvändning Kan ett genomförande av planen medföra avsevärd förändring av mark och vattenanvändning i området?		X		Förslaget till utveckling möjliggör viss förtätning av bebyggelse i ett redan bebyggt område. Planprogrammet och efterföljande detaljplaner kommer leda till en omDispositionering av markanvändning/verksamheter jämfört idag men det bedöms inte innebära avsevärd förändring av markanvändningen i området.
Naturresurser Kan ett genomförande av planen medföra ett avsevärt uttömmande av någon ej förnyelsebar naturresurs?		X		Genomförandet av planprogrammet kommer inte innebära ett avsevärt uttömmande av någon ej förnyelsebar naturresurs. Planprogrammet bedöms snarare främja hushållningen med ej förnyelsebara resurser.

<p>Transporter/Kommunikation Kan ett genomförande av planen ge upphov till betydande ökning av fordonstrafik?</p>		X	<p>Som nämnt ovan har det i planprogrammet tagits fram en tematisk karta för Trafikmiljö, rörelse och tillgänglighet för att redovisa utvecklingen fram till år 2045 ur ett trafik- och mobilitetsperspektiv. En av planprogrammets strategier är intention att förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken, fotgängare och cyklister. Nya parkeringshus föreslås i ett antal lägen i utkanten av centrum för att minimera söktrafik i de mest centrala delarna. En av strategierna är också att skapa förbättrade kopplingar via gång och cykel till omgivande stadsdelar.</p> <p>Trots att planprogrammet bedöms generera fler människor som bor och besöker centrum jämfört med idag så förväntas genomförandet av planprogrammet inte medföra betydande ökning av fordonstrafik.</p>
<p>Rekreation, rörligt friluftsliv Kan ett genomförande av planen försämra kvalitén eller kvantiteten på någon rekreativ möjlighet?</p>		X	<p>Eskilstunaån och årummet intilliggande parker är idag viktiga rekreativa kvaliteter i centrum som tas i beaktning.</p> <p>För att uppnå målet ”Livskraftigt” tillämpas bland annat följande strategier i planprogrammet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utveckla ett sammanhängande nätverk av platser med grönska och vatten, med olika karaktär, som inbjuder till vistelse och ett friskt och aktivt liv. - Tillgängliggör och aktivera årummet och dess kanter. <p>Som nämnt ovan är planprogrammets övergripande intention, likt visionen för årummet, att stärka allmänhetens tillgång till strandkanten genom att bibehålla och tillskapa platser och stråk längs med ån som allmän platsmark och säkerställa fri passage i den mån det är möjligt.</p> <p>Planprogrammet möjliggör mindre tillägg av funktioner och byggnader</p>

			<p>längs med ån för att aktivera å-rummet och samtidigt bevara de gröna kvaliteterna och värdena här.</p> <p>Närmsta friluftsområde till stadsdelen centrum är Årby i norr och Krons-kogen i sydväst. Eftersom planprogrammets inriktning är att förbättra kopplingar till omgivande stadsdelar via gång och cykel bedöms snarare rekreativsmöjligheterna för boende i centrum förbättras jämfört med idag.</p> <p>I kommunens översiktsplan och grönplan anges ställningstagande om att kommunen ska sträva efter att uppnå en god bebyggd miljö genom att tillgodose behovet av tillgång och nåbarhet till bostadsnära natur inom 300 meter från bostaden. Den bostadsnära naturen ska ha tillräcklig kvalité för rekreation och bidra till stadens attraktionskraft.</p> <p>Detta går i linje med planprogrammets förslag om att bevara befintliga parker (naturmiljöer) och tillskapa nya gröna platser och stråk till ett sammanhängande nätverk.</p>
<p>Kulturmiljövård Kan ett genomförande av planen negativt påverka område med forn-lämning eller annan värdefull kultur-historisk miljö?</p>	X		<p>Se bedömning ovan under avsnitten ”Berör planen kulturresevat, byggnadsminnen eller fornminnen?” samt ”Riksintressen”.</p> <p>I planprogrammet har hänsyn tagits till kulturmiljön i flera avseenden. De kumulativa effekterna av de potentiella platserna för utveckling visar samtidigt på en potentiell risk för större påverkan på vissa platser om alla förslag till utveckling skulle realiseraras.</p> <p>Påverkan bedöms i den känslighetsanalys som tagits fram och som innehåller en konsekvensbedömning och rekommendationer relaterade till planprogramsförslaget.</p>

Övergripande miljömål och bärkraftsprinciper

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Långsiktiga miljömål Finns det någon risk att ett genomförande av planen åstadkommer effekter som strider mot de fyra kretsloppsvillkoren eller andra långsiktiga miljömål?		X		Genom att föreslå möjligheter till förtätning inom redan ianspråktagen mark, förbättra möjligheter för hållbara transporter såsom gång och cykel samt bevara och stärka grönstrukturen med växtlighet och ekosystemtjänster bedöms det inte finnas någon risk för detta.
Har ett genomförande av planen effekter som var för sig är begränsade men tillsammans kan vara betydande?		X		Ett genomförande av planprogrammet kommer med största sannolikhet generera ett flertal detaljplaner och bygg-/investeringsprojekt. I denna undersökning har bedömningen om betydande miljöpåverkan gjorts utifrån att hela planprogrammet realiserar och att samtliga förslag på åtgärder realiserar till och med år 2045.
Har ett genomförande av planen miljöeffekter som kan orsaka skada på människors hälsa, direkt eller indirekt?		X		Genomförande av efterföljande detaljplaner bedöms inte skada människors hälsa, direkt eller indirekt. Planprogrammet bedöms snarare medföra positiv påverkan på hälsan.

Sammanfattning

Positiva effekter av planens genomförande

Eftersom planprogrammet föreslår möjligheter till vertikal förtätning och förtätning inom redan ianspråktagen mark bidrar det till god hushållning av kommunens mark och resurser samtidigt som det möjliggör ny strukturell förnyelse och utveckling av fastigheter i centrum. Att möjliggöra fastighetsutveckling i form av ny bebyggelse och omvandling av befintliga lokaler är avgörande för att stärka näringsliv och besöksnäring i centrum och därmed öka centrumets attraktivitet för boende och besökare.

En central inriktning är att tydliggöra och utveckla kulturmiljöerna som en resurs i den fortsatta stadsutvecklingen vilket innebär positiva effekter för kulturmiljövärden. Genom att möjliggöra utveckling i samspel med befintliga kulturhistoriska värden skapas förutsättningar för att dessa miljöer fortsatt kan brukas och förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt.

Att integrera nya funktioner och verksamheter i befintliga miljöer bidrar till att aktivera och levandegöra kulturmiljöerna, vilket i sin tur stärker deras relevans och värde i ett samtida sammanhang. Detta medför även positiva effekter för näringslivet genom att attraktiva och karaktärsskapande miljöer tillgängliggörs.

Det skapas även positiva effekter för näringslivet genom att kulturmiljöerna aktiveras och tillförs innehåll som genererar ökad attraktionskraft, fler besöksanledningar och ett mer differentierat utbud. Sammantaget bidrar detta till en hållbar stadsutveckling där kulturmiljövärden, ekonomiska intressen och stadsliv samverkar och förstärker varandra.

Vidare avser planprogrammet förbättra möjligheter för hållbara transporter, vilket är positivt både för miljö och människors förutsättningar till en jämlik hälsa och barns rörelsefrihet. Samtidigt som det underlättar för framkomligheten för fler målgrupper.

Att bevara och stärka den blågröna strukturen med växtlighet, ekosystemtjänster, dagvattenlösningar samt främja lek och aktiviteter för barn bedöms ha en mycket positiv effekt på människors hälsa och välmående (särskilt barn och ungdomar), djur- och växtliv samt klimatanpassning. Att integrera multifunktionella ytor i befintliga gatumuljöer och offentliga ytor är särskilt positivt för hantering av dagvatten och skyfall. Detta är åtgärder som också bidrar till att kommunen kan uppfylla EU:s förordning om restaurering av natur.

Utveckling av blågröna strukturen, offentliga platser och platser för barns lek och aktiviteter är dessutom åtgärder som stärker centrumets attraktivitet för fler målgrupper och skapar besöksanledningar i enlighet med planprogrammets syfte.

Negativa effekter av planens genomförande

Genomförandet av efterföljande detaljplaner kan innebära en möjlig risk för negativ påverkan på riksintresset för kulturmiljövård, särskilt avseende vertikal förtätning och dess inverkan på stadsbilden. Denna påverkan bedöms dock kunna begränsas och hanteras genom avvägningar och anpassningar i den fortsatta planeringen. WSP har tagit fram en känslighetsbedömning där de ger rekommendationer och förslag på åtgärder för arbetet med stadsutveckling i skeden efter planprogrammet.

Påverkan på människor och miljö med avseende på dagvatten- och skyfallshantering, geoteknik, buller, vibrationer, föroreningar och risker med transporter av farligt gods bedöms vara hanterbara under förutsättning att de utreds i efterföljande detaljplaner.

Nollalternativ

Om planprogrammet och efterföljande detaljplaner inte genomförs kommer inte den övergripande målsättningen om att återskapa besöksanledningar och göra centrum till ett levande, tryggt och attraktivt område för boende, besökare och näringsliv inte uppfyllas. Därmed förblir centrum en stadsdel som få människor besöker där lokaler och bottenvåningar riskerar att stå tomma och handeln riskerar att fortsätta avta. Det innebär att stadsdelen fortsatt kommer upplevas folktom kvällar och helger och upplevelsen av otrygghet kvarstår. Ett centrum som falnar kommer i sin tur påverka kommunen i stort, bland annat näringsliv, besöksnäring och attraktivitet.

I dagens centrum finns det begränsat med målpunkter och platser/ytor för lek och aktiviteter för barn och ungdomar. Att inte genomföra planprogrammets förslag till förbättringar för barn och unga på en strukturell nivå kan leda till att centrumets innehåll och utformning riskerar att inte gå i linje med vad som bedöms vara barns bästa i den fysiska miljön och därmed barnkonventionen.

Om planprogrammet inte genomförs är det svårare att få genomslag i främjandet av hållbara transportslag. Att hantera trafik, mobilitet och parkering på en mer övergripande nivå, och inte i enskilda detaljplaner eller projekt, är avgörande för att säkerställa en infrastruktur som möjliggör samordning av och framkomlighet för samtliga trafikslag.

Utöver det kommer klimatanpassning i fråga om hantering av dagvatten, skyfall och värmeöar inte genomföras på en strukturell och avgörande nivå. Även detta får svårare att få genomslag i om det inte hanteras på en mer övergripande nivå.

Det föreligger också risker till negativ påverkan på riksintresset för kulturmiljövård om planprogrammet inte genomförs. Eftersom planprogrammet inbegriper hela stadsdelen centrum, som sedan kommer leda till ett flertal detaljplaner, kan påverkan på kulturmiljön i centrum utredas i ett helhetsgrepp och kumulativa effekter analyseras. Om detta inte görs utan riksintresset hanteras i enskilda detaljplaner i centrum är det svårare att utreda vad dessa planer sammantaget har för påverkan på riksintresset samtidigt som det leder till mer tidskrävande och komplexa detaljplaneprocesser. Att utreda kulturmiljön i ett planprogram är positivt för både riksintresset för kulturmiljövård och efterföljande detaljplanarbeten.

Sammanfattande kommentarer

En undersökning av betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 3 § miljöbalken har tagits fram för planprogrammet.

Bedömningen är att genomförandet av planprogrammet inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, vilket innebär att en strategisk miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning inte bedöms vara nödvändig i detta skede. Bedömningen grundas på följande övergripande ställningstaganden:

- Planprogrammet föreslår möjligheter till förtätning inom redan ianspråktagen mark vilket bedöms bidra till en god hushållning av mark samtidigt som det möjliggör fastighetsutveckling.
- Planprogrammet stärker grön- och blå strukturen, inklusive åstråket, och skapar förbättrade förutsättningar för ekosystemtjänster, klimatanpassning, dagvattenhantering samt rekreation, lek och vistelse för barn och unga.
- Förslaget medger förbättrade förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik och bedöms bidra positivt till klimat, folkhälsa och barns rörelsefrihet.
- Planprogrammet och efterföljande detaljplaner bedöms kunna medföra negativa konsekvenser för riksintresset för kulturmiljövård. De negativa konsekvenserna bedöms dock inte bli omfattande om frågan hanteras väl i kommande detaljplanarbeten.
- Genomförandet bedöms inte medföra betydande risker för människors hälsa
- Gällande miljö kvalitetsnormer bedöms kunna följas.

Följande undersökningar har utgjort viktigt underlag till bedömningen:

- Kulturmiljöanalys med känslighetsanalys (WSP)
- Översiktlig dagvatten- och skyfallsutredning (Bjerkning)

- Konsekvenser för barn och unga – barnchecklista (Eskilstuna kommun)

Bedömningen utgår från att följande frågor utreds och hanteras i efterföljande skeden, exempelvis i detaljplaner eller bygg- och investeringsprojekt:

- Geotekniska risker, särskilt längs åstråket
- Fördjupade dagvatten- och skyfallsutredningar
- Fördjupade kulturmiljöanalyser vid behov
- Vattenverksamheter och strandskydd
- Markföroreningar på platspecifik nivå
- Risker kopplade till transport av farligt gods på järnväg
- Buller och vibrationer från väg- och järnvägstrafik
- Fördjupade analyser av konsekvenser för barn och unga

Kommunens ställningstagande

Med utgångspunkt i ovanstående gör kommunen följande bedömning:	Markera med X
Ett genomförande av planprogrammet har inte någon påvisbar negativ effekt på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser.	
Ett genomförande av planprogrammet kan få negativa effekter, men under förutsättning att förebyggande åtgärder vidtas, kan man undvika att dessa blir betydande. Konsekvenser och åtgärder redovisas i planbeskrivningen tillhörande planprogrammet och efterföljande detaljplaner, enligt PBL.	X
Ett genomförande av planprogrammet kan få en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten eller andra resurser. En MKB enligt 4 kap. 34 § PBL erfordras.	
Miljöpåverkan är så betydande att andra lokaliseringalternativ bör utredas.	

Avgränsning

MKB-dokumentet

Det krävs ingen strategisk miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Arbetsgrupp

Arbetet med undersökningen har bedrivits i projektform. Ett flertal sakkunniga från kommunledningskontoret, olika förvaltningar och enheter har deltagit i framtagandet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Enheten för Strategisk planering

Elin Billberg
TF enhetschef

Emilia Jurzyk
Översiktsplanerare